

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petina vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poslatna plačana v polovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011. Praga in Dunaj 24.797.

Za svetovni mir.

Vprašanje, kako zagotoviti svetovni mir, je na zasedanju Društva narodov v Ženevi vendarle storilo korak naprej. Res je, da se stališče Anglije in Francije v tem pogledu prvotno nista vjemali, toda ideja sama je danes že toliko napredovala, da zastopniki držav v Ženevi niso mogli vzeti nase odgovornosti, da jo s kakšnimi praktično brezpomembnimi resolucijami pokopljejo.

Mac Donald je zastopal tezo, da naj se izvrši splošna razorožitev ali vsaj znatna redukcija vseh vojaških sil Evrope in da naj se vse države v slučaju medsebojnih sporov podvržejo razsodbi Društva narodov. Herriot pa je poudarjal, da je na ta način varnost posameznih držav premalo ali pa sploh nič zagotovljena, ne glede na to, da je splošna razorožitev zaenkrat neizvedljiva. Angleška teza ima značaj diktata, ki bi zlasti male države podvrgele brez obrambe velikim. Francija polaga glavno važnost na medsebojno zagotovilo miru, oziroma obstoječega političnega stanja v Evropi potom obče garancijske pogodbe, koje izvršitev bi nadziralo Društvo, in ki bi obenem vključevala še one posebne pogodbe, ki jih posamezne države v to svrhu medsebojno sklepajo. Ako bi katera država to kršila, bi vse ostale garancijske države Društva napadeni priskočile na pomoč. Ameriški projekt, ki pa ni oficilen, ampak ga je predložil čisto kot zasebno iniciativo Choitwell, predvsem naglašaja arbitražo in sicer čisto določno označuje kot napadalko ono državo, ki bi v določenem kratkem roku ne izjavila, da se brezpogojno podvrže razsodbi Društva narodov. Društvo samo pa je bilo izdelalo projekt, ki polaga glavno važnost na medsebojno zavarovanje držav po medsebojni vojaški pomoči proti eventualnemu napadalcu.

Zastopniki držav niso osvojili nobene-ga izmed predloženih načrtov ali stališč. Pač pa sta se Mac Donald in Herriot zednili na nekatere kompromisne smernice, naker je Društvo dalo cel kompleks teh vprašanj v presojo celi vrsti komisij, med katerimi je najvažnejša 3. komisija, ki je za predsednika izvolila čehoslovaškega ministra za zunanje zadeve dr. Beneša. Temu se je posrečilo izdelati definitivni načrt, ki bo bržkone, ko ga plenum Društva sprejme, v obliki protokola pridejan že obstoječemu aktu Društva narodov kot dopolnilo k §§ 12 in 16 in bo imel isto obvezno moč kakor ju imata omenjena paragrafa. V glavnem se bo določalo, da mora vsaka država, članica Društva narodov, svoje sporne zadeve z drugo državo, članico Društva, predložiti Društvu v razsojo, da je razsoja za obe obvezna, da se bo ona država, ki bi se ne izjavila pripravljeno, da se ji podvrže, smatrala za napadalko in da se bo proti njej postopalo z vojaškimi in gospodarskimi sankcijami. Za posamezne pogodbe med različnimi državami Društvo narodov ne sprejema nobene odgovornosti, ampak bodo morale vse brez razlike, naj imajo kakršnekoli pogodbe s komurkoli, predložiti svoje sporne zadeve Društvu, ako nočejo, da bi jih zadele sankcije za slučaj voj-ske, ki bi jo začele brez ozira na Društvo narodov.

Kakor vidimo, je to kompromis, ki ima veliko pomanjkljivosti na sebi, je pa le nekaj. Pesimisti in tisti, ki na miru niso zainteresirani, bodo seveda z veseljem razkrivali njegove slabe strani, pametni ljudje pa bodo rekli, da se kaj takega kakor mirovna zveza vseh narodov, oziroma držav, ne zgradi v par letih. Čisto gotovo pa je, da se ta misel uresničuje in da bodoča mirovna federacija vseh evropskih držav niso več puste sanje. Zedinjene države Evrope so cilj, ki prihaja vedno bliže.

Zanimivo bi bilo proučiti vse one, ki so ta cilj v teku 2000 let po Kristusu v svojih delih obrisovali. Tu imamo Avguštinovo De Civitate Dei, Tomaža Akvinskoga De Legibus in De Regimine Principum, Dantejevo De Monarchia, načrt večnega miru slovitega abbéja S. Pierra, ki ga je povzel Rousseau in zagovarjal 25. marca 1790 v narodni skupščini Mirabeau, nadalje Kantov Zum ewigen Frieden in nešteto drugih. Zlasti pa je misel o obvezni arbitraži našla večkrat konkretnega izraza v različnih parlamentih, v medsebojnih državnih

pogodbah in na evropskih kongresih: tako v Parizu 1856 in 1889, v Londonu 1890, v Bernu 1891 in 1892, v Čikagu 1893, v An-verzi 1894 in na znameniti haški mirovni konferenci, ki je bila sklicana na iniciativo nesrečnega carja Nikolaja II.

Seveda je najnujnejša podlaga za uresničenje trdne mirovne zveze Evrope moralna obnova človeštva, pravična socialna politika, demokratizem in formulacija ter udritev mednarodnega prava (ius gentium starih), ki bi vezal vse narode in države.

Izjava našega zunanjega ministra.

ODNOŠAJI Z BOLGARIJO. — KDAJ BODE PRI NAS ČAS ZA VOLITVE.

Belgrad, 19. septembra. (Izv.) Sofijski list »Slovo«, organ Cankove vlade, prinaša razgovor svojega dopisnika z našim zunanjim ministrom gosp. dr. Marinkovićem. Največ je bilo govora o odnošajih med našo državo in Bolgarijo. Marinković je izjavil, da so odnošaji popolnoma pravilni, vendar pa želi, da bi bili boljši, kar je odvisno od Bolgarije. Za zboljšanje ni nobenih ovir razen v psihološkem razpoloženju. Ti odnošaji pa ne bodo dobri, če se bo dopuščalo organiziranje razbojniških čet na ozemlju ene države z namenom vdreti v drugo državo. O razpoloženju v Jugoslaviji pod novo vlado je Marinković izjavil: Jaz mislim, da ne bomo imeli kmalu volitev. To je treba izvesti šele takrat, kadar bodo postavljena jasna temeljna vprašanja, o katerih je treba ljudstvo pri volitvah vprašati za njegovo mnenje, in kadar se jasno očrta razlika med politiko sedanje vlade in politiko, ki jo pozdravlja sedanja opozicija. Ta trenutek še ni nastopil. Dolžnost nove vlade je, da ustvari demokratične naprave in da si pridobi zaupanje za stvarno politiko pri vseh, ki pošteno mislijo.

RAZGOVORI O KONČNEM SPORAZUMU SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV.

Zagreb, 19. septembra. (Izv.) Kakor smo že poročali, so se ob priliki zadnjega bivanja dr. Mačka in Predavca v Belgradu začeli razgovori o definitivnem sporazumu med Srbi, Hrvati in Slovenci. Po izjavi predstavnikov HRSS so načelniki vladnih strank izrazili mnenje, da je položaj zrel za formalna pogajanja za končni sporazum. Po informacijah našega dopisnika so se med načelniki vladnih strank in predstavniki HRSS vršili samo neobvezni razgovori o temeljnih vprašanjih in o glavnih konturah končnega sporazuma. Ob tej priliki sta predstavnika HRSS naglašala svoje stališče, da se more o definitivnem sporazumu pogajati samo s formalno večino srbskega naroda, ki pa sedaj ne le da ni za sporazum, marveč je proti vsakemu sporazumu. Zato je bilo z obeh strani sprejeto stališče, da se zaenkrat vrše samo razgovori, ki se bodo nadaljevali in na katerih se bo napravil načrt za enoten nastop pri volitvah.

Razpoloženje pri radikalih.

Belgrad, 19. sept. (Izv.) Pri radikalih se s strahom pričakuje vstop HRSS v vlado, posebno ko vidijo pod kakšnimi pogoji in na kakšnem temelju se bo reševalo vprašanje srbohrvatskega spora. Za sedaj se radikali omejujejo na shode po okrajih in grozijo, da bodo začeli sklicevati velika zborovanja. Vsa ta njihova zborovanja pa ne pomenijo ničesar, ker radikali dan za dnem zgublajo vsled svoje politike, ki po-

staja med Srbi vedno bolj osovražena, razen tega pa tudi radi velikih zlorab, ki so jih zagrešili njihovi prvaki na škodo države in ljudstva. Radikalom nihče ne more pomagati, da rešijo svoje prve kazni, ki jih bodo morali trpeti. Razpoloženje med ljudstvom, kar je zelo značilno in pri vseh radikalih je tako, da morajo vsi lopovi v temnico, pa tudi če so bili ministri.

Sela ministrskega sveta.

Belgrad, 19. septembra. (Izv.) Popoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je bil finančni minister dr. Spaho pooblaščen, da predloži finančnemu odboru spremembe uradniškega zakona o draginskih dokladah vpokojencev. Namen teh izprememb je zenačiti dohodke vpokojencev po novem zakonu. Vpokojeanci po staremu zakonu dobivajo različne draginske doklade, kolikor pač imajo službenih let. Pokojnina do 20 službenih let se bo gibala med 700 do 1200 dinarji, preko 20 službenih let med 900 in 1800 dinarji, za celno število službenih let med 1100 do 1200 dinarjev. Pokrajinski namestniki, pomočniki opolno-močenih ministrov (poslanikov), člani državnega sveta, kasacijskega sodišča, glavne kontrole in predsednik apelacijskega sodišča dobivajo 3000 Din mesečne pokojnine. Vpokojeni ministri dobe pokojnino brez ozira na službena leta.

Dalje so razpravljali o načrtu zakona

za pobijanje korupcije, ki ga je izdelal poseben odbor na podlagi prejšnjega načrta. Storjene so bile male izpremembe v vprašanjih kompetence sodišč. Te male izpremembe bodo v dveh do treh dneh stilizirane in zakon bo gotov.

Na predlog prosvetnega ministra dr. Korošca je odobrenih 60 štipendij za naše dijake za študij v inozemstvu. Te štipendije se bodo oddale po natečaju.

Ministrski predsednik je poročal o dogodkih v južni Srbiji. Zlasti se je razpravljalo o napadu kačakov pri Djakovici. Kačaki so odpeljali okrajnega glavarja in zahtevajo zanj odkupnine 300.000 Din v papirju in 500 Din v zlatu. Vlada je sklenila, da se s kačaki ne bo pogajala, ker je to za državo poniževalno. Pač pa se je sklenilo, da se stori vse, da se okrajnega glavarja reši. V južno Srbijo je odpotoval državni podtajnik Cemović.

Posvet o načrtu konkordata.

Belgrad, 9. sept. (Izv.) V ministrstvu za vere se je vršila seja, na kateri se je razpravljalo o novem načrtu konkordata z Vatikanom. Prisotni so bili zastopnik ministra za vere dr. Korošec, ljubljanski knezoškof dr. Jeglič, zagrebški nadškof dr. Bauer, djakovski škof dr. Akšamović, poslanik pri Vatikanu dr. Smolaka in načelnik katoliškega oddelka v ministrstvu za vere dr. Lanović. Na seji je prišlo do raznih sklepov, ki jih bo ministrski svet izpeljal.

ŠKOFJE PRI G. DAVIDOVIČU.

Belgrad, 9. sept. (Izv.) Ministrski predsednik Lj. Davidović je danes sprejel zagrebškega nadškofa Bauera in djakovskega škofa Akšamovića, ki sta mu poročala o sklepih škofovskega sestanka v Djakovem. Ravnotako je bil pri mini-

strskem predsedniku naš poslanik pri Vatikanu dr. Josip Smolaka, ki bo ostal nekaj dni v Belgradu, da počaka kraljeve vrnitve.

SKLICANJE NARODNE SKUPŠČINE.

Belgrad, 9. sept. (Izv.) Današnja »Demokratija« prinaša vest o sklicanju narodne skupščine. »Demokratija« je zvedela, da bo sklicana narodna skupščina na izredno zasedanje v prvi polovici oktobra. Do takrat bodo dokončani razni zakonski načrti.

IZ FINANČNEGA MINISTRSTVA.

Belgrad, 19. sept. (Izv.) Pri finančnem ministru dr. Spahu je bil danes zunanji minister dr. Marinković in je z njim razpravljajal o proračunu svojega resora. Istotako je obiskal finančnega ministra dr. Jovan Jovanovića in se z njim razgovarjal o političnem položaju.

Posredovanja dr. Perića.

Belgrad, 19. (Izv.) Ljubljanski župan dr. Ljudevit Perić je obiskal ministrskega predsednika Davidovića, prosvetnega ministra dr. Korošca, notranjega ministra Petrovića, poljedelskega ministra dr. Kulovca, ministra za zgradbe dr. Šumenkovića in finančnega ministra dr. Spaha. Pri dr. Korošču je bil radi podržavljenja mestne ženske gimnazije v Ljubljani, pri dr. Kulovcu pa radi pozidave praga na Savi, da se zaščiti mestni ljubljanski vodovod. Zahteval je tudi regulacijo Ljubljanice. Pri dr. Šumenkoviću je zahteval posebnih kreditov za tekoče leto za obrtno nadaljevalno in za srednjo tehnično šolo. Pri finančnem ministru je dr. Perić obrazložil s finančne strani vsa vprašanja, ki zadevajo Ljubljano. Finančni minister je pokazal dobro voljo, da pomaga. Tudi vsi drugi ministri so obljubili pomoč. V soboto bo dr. Perić obiskal vojnega ministra Hadžića radi prenosa smodnišnice z ljubljanskega polja na drugi kraj.

I. kongres pravnikov v Zagrebu

Zagreb, 19. sept. (Izv.) Danes je bil v sabski dvorani otvorjen prvi kongres pravnikov iz cele države. Kongresa se udeležujejo iz Srbije 120, iz Vojvodine 20, iz Dalmacije 3, iz Slovenije 70, iz Bosne in Hercegovine 20, iz Hrvatske in Slavonije 150 pravnikov. Poleg teh so navzoči skoro vsi zagrebški pravniki. Ob 11. uri je minister za pravosodje dr. Hrasnića s kratkim nagovorom otvoril kongres in pozdravil udeležence. Za njim je pozdravil zagrebški župan Heinzl. Nato se je volilo predsedstvo. Za predsednika je izvoljen dr. Verona, za prvega podpredsednika dr. Nestorović, za drugega podpredsednika dr. Majaron, za tajnike pa dr. Politeo, dr. Sajovic in Gjorgjević. — Sledil je prvi referat o osnovanju kongresov pravnikov kraljevine SHS. Referiral je dr. Majaron. Popoldne so se nadaljevali referati v plenumu, jutri bodo pa zborovali odseki.

KAČAKI UJELI OKRAJNEGA GLAVARJA.

Belgrad, 19. septembra. (Izv.) V južni Srbiji se opaža vedno večje gibanje kačakov in roparjev. Včeraj so v okolici Djakovice ujeli tamošnjega okrajnega glavarja, pisarja in dva orožnika. V Obiličevem so navalili na železniško postajo in napravili mnogo škode. Državni podtajnik v ministrstvu za notranje posle Cemović je radi tega odpotoval v južno Srbijo, da na licu mesta prouči, kaj je treba proti kačakom podvzeti in kaj storiti, da se meje proti Bolgariji in Albaniji zavarujejo.

Belgrad, 19. (Izv.) Popoldne se je vršil v ministrstvu za notranje zadeve sestanek zaradi dogodkov v Južni Srbiji. Sestanku so prisostvovali Cemović, general Tomić in nekateri načelniki notranjega ministrstva in sklepali, kako nastopiti proti albarskim roparjem. Vlada smatra, da teh pojavov ni vzeti resno.

POVRATEK DR. BEHMENA V BELGRAD.

Belgrad, 19. septembra. (Izv.) Minister za socialno politiko dr. Šefkija Behmen se je vrnil iz Zagreba. Takoj po prihodu je obiskal ministrskega predsednika Lj. Davidovića in mu poročal o uspehih svojega potovanja in o vtisih, ki jih je dobil v razgovoru s člani HRSS.

ZEMLJORADNIŠKI SHODI V BANATU.

Belgrad, 19. sept. (Izv.) Odposlanstvo zemljoradnikov iz Mokrinja v Banatu je prosilo zemljoradniški klub, da skliče nekaj shodov v Vojvodini. V nedeljo se zato vrši v Mokrinju velik shod, na katerega pride več tisoč ljudi. Tudi v Veliki Kikindi se vrši v nedeljo velik shod. Shodom bodo prisostvovali zemljoradniški poslanci in člani glavnega odbora zemljorad. stranke.

BEGLUŠKI ZAKON.

Belgrad, 19. sept. (Izv.) Odbor za proučevanje begluškega zakona se je danes sestal pod predsedstvom Marka Gjuričića. Ker se odbor že dolgo ni sestal, je skušal predsednik zvaliti odgovornost od sebe in navajal vzrok, da člani in predlagatelji zakona niso prihajali k sejam. Nato je izjavil dr. Kulovec kot namestnik mi-

nistra za agrarno reformo, da je on prejel povabilo na sejo šele ob treh popoldne radi česar ni mogel zvedeti, kakšno mnenje zavzema ministrski svet v tem vprašanju, niti ni imel časa prečitati obeh predlogov. Zato ne more v tem vprašanju podati vladinega mišljenja. Po kratki razpravi je bil sprejet predlog muslimana Ajanovića, da se seje tega odbora odgodijo do sklicanja skupščine.

MAŽARSKI POSLANIK PRI DR. MARINKOVIČU.

Belgrad, 19. sept. (Izv.) Ministra za zunanje zadeve dr. Marinkovića je obiskal mažarski poslanik Andrej von Horry, da mu poroča o pogajanjih, ki se bodo vršila v Belgradu o raznih prometnih vprašanjih.

DR. BEHMEN ZOPET V BELGRADU.

Belgrad, 19. (Izv.) V Belgrad se je vrnil minister dr. Behmen. V razgovoru z Vašim dopisnikom je izjavil, da je z napravami, ki spadajo pod socialno politiko, katere je videl v Ljubljani in Zagrebu, zadovoljen.

POROČILO POSLANIKA RAKIČA.

Belgrad, 19. (Izv.) Naš poslanik v Sofiji Rakić je danes obiskal ministra za zunanje zadeve in z njim dolgo razpravljaj. Ministrskemu predsedniku je poročal o dogodkih v Bolgariji. Zvečer odpotuje Rakić v Belje, da poroča kralju. V Belje je odpotoval tudi ravnatelj političnega oddelka za bližnji vzhod v angleškem ministrstvu za zunanje zadeve, g. Lampson, ki se bo tam udeležil s kraljem lova.

UKINITEV ČASNIKARSKIH ATAŠEJEV.

Belgrad, 19. sept. (Izv.) Minister za zunanje zadeve bo ukinil vse časnikarske atašeje pri naših inozemskih poslanstvih. Propaganda bo poverjena diplomatskim uradnikom.

SEJA PREDSEDSTVA HRSS.

Zagreb, 19. sept. (Izv.) Jutri opoldne se bo vršila seja predsedstva HRSS, na kateri se bo razpravljalo o političnem položaju.

ZA OLAJŠAVE POTOVANJA DELAVCEM V FRANCIJO.

Belgrad, 19. septembra. (Izv.) Med pristojnimi ministri se je danes vršila razprava, kako naj bi se delavcem olajšala pot v Francijo, da si tam poiščejo dela, ker je naseljevanje v Severno Ameriko ustavljeno.

ZAVID ZA MEDNARODNO SODELOVANJE.

Zeneva, 19. sept. (Izv.) Društvo narodov je sprejelo ponudbo francoske vlade, da osnuje zavod za mednarodno sodelovanje.

NADALJEVANJE POGAJANJ MED ANGLIJO IN RUSIJO.

Berlin, 19. sept. (Izv.) Angleško-ruska pogajanja se bodo nadaljevala te dni v Berlinu. Pogajanja bo vodil angleški poslanik v Berlinu.

ŠPANCİ SE NE UDAJO.

Pariz, 19. sept. (Izv.) Španci pripravljajo novo ofenzivo na Tetuan. Dementirajo tudi vesti o premirju z Abd-elKerimom in vesti o odstopu iz Maroka.

ITALIJANSKO-ŠVICARSKA POGODBA.

Bern, 19. sept. (Izv.) Med Italijo in Švico je sklenjen sporazum o razsodišču, ki daleč presega vse dosedanje sporazume te vrste. Sporazum določa, naj presoja vse spore posebno trajno razsodišče 5 oseb, če pa se te ne zedinijo, naj se predloži vsak spor na rešitev mednarodnemu razsodišču v Haagu.

PROSTOZIDARJI SE SELIJO.

Rim, 19. sept. (Izv.) Italijanske lože so zaradi napadov fašistov na lože sklenile, da preselijo svojo centralo v Pariz.

ODHOD FRANCOZOV IZ DUISBURGA.

Duisburg, 19. sept. (Izv.) Danes so Francozi začeli zapuščati mesto Duisburg.

UPOR V AFGANISTANU.

London, 19. sept. (Izv.) V Afganistanu je prišlo do težkih bojov. Mrtvih je okoli 1300 vojakov.

ZMAGOVITI UPORNIKI NA KITAJSKEM.

London, 19. sept. (Izv.) Vladne čete v okolici Šanghaja so se uprle in so začele pristopati k ustašem. Šangai je obkoljen, tako da vsak trenotek pričakuje padec mesta. Za varnost tujcev je preskrbljeno.

London, 19. septembra. (Izv.) Mandžurska armada koraka proti Peking.

Farina gegenüber z rdečim lotosovim cvetom na etiketi je edino prava izvorna kolonjska voda svetovno priznane prve destilerije v Kolinu: Johann Maria Farina gegenüber dem Jülichs Platz.

VI. mednarodni kongres za pobijanje trgovine z dekleti in otroci.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Gradec, 18. sept. 1924.

»Kammernusiksal« je danes zajel hrobre pionirje za moralo in obnovo človeške družbe. Otvoritev kongresa so se udeležili deželni glavar dr. Rintelen, župan Muchitsch, podžupan dr. Pertossek, gen. vikar in prošt baron Oer, razni dostojanstveniki s svojimi damami, škof dr. Prohászka (Szombathely) ter kanonik Schrader iz Celovca.

Udeležence je pozdravil v sijajnem govoru vseučilišni profesor dr. Ude. Povdaril je nujnost akcije, kajti svet je razbit. Razbil ga je duh egoizma, duh laži, materializem. Razbito je gospodarsko življenje, razbita je morala... V takem času razvija organizacija za pobijanje trgovine z dekleti in otroci svojo zastavo. Hočemo kosmos, red, življenje. Sovražimo vse, kar človeka ponižuje in onečašča. Orožje je absolutni zakon naravnosti, duh, ki nas preveva, je sveti duh. Obnoviti je treba ideal seksualne morale v novi čistosti, kajti seksualni problem je centralni problem: v njem koreninijo — več ali manj — vsi socialno-etični in gospodarski problemi. V takem delovanju je zapopadeno zblizanje med narodi, sv. Duh pa naj blegoslovi vse, ki so se zbrali.

Nato je pozdravil dr. Ude udeležence v angleškem, francoskem, italijanskem in pa v srbo-hrvatskem jeziku; predsedstvo je prevzel poslanec angleškega odbora Claude G. Montefiore. Zborovalce sta pozdravila s kar najpristranejšimi besedami glavar dr. Rintelen in župan Muchitsch. (Burno pritrdjevanje.)

S tem je bil kongres otvorjen in vrstili so se referati posameznih delegatov. V francosščini je govoril delegat belgijskega odbora Izidor Maus, nemški pa dr. A. de Graaf za Nizozemsko. Nizozemsko se je rešila trgovine z dekleti potom zakonodaje. Važno je vprašanje: Kako rešiti žene in otroke pred moško pohotnostjo? in: Kako se moški in žene osvobodijo sami? Govornik se je zahvalil neumor-

nemu prvobojevniku za moralo prof. dr. Udeju. Nato so govorili: dr. Jung za Nemčijo, comm. dr. Felice Calimani (Italija), policijski svetnik Scheffer (Mažarska) in tajnik kitajskega poslanstva na Dunaju Yates Maesto Wang, ki je omenil, da je že stara Kitajska uvedla zakonite določbe proti trgovini z dekleti; odkar je pa republika, skuša to zakonodajo prilagoditi zapadnim vzgledom. Za našo državo je govoril dr. Robič, za češkoslovaško republiko podkonzul Lorenz in Miss Baker, generalna tajnica mednarodnega urada za pobijanje trgovine z dekleti. S tem je bila seja zaključena.

Na popoldanski seji je bil izvoljen prof. dr. Ude predsednikom zborovanja. Delegati posameznih narodnih odborov lige so poročali o delovanju, ki se bori mestoma s finančnimi težavami. Govorili so: dr. Jung (Nemčija), grofica John v Limburg-Stirum (Egipt), Mr. Henneguin (Francija), G. Velthuisen (Nizozemska), gospa Latinovits (Mažarska), dr. Faerden (Norveška), gospa Wahlström (Švedska), dr. Ninck (Švica), gospa Girio (Italija), gospa Holderegger (Poljska).

Drugi del razprave je veljal pornografiji in obscenim publikacijam. Norman Kendal (Anglija) je opozoril na zvezo med pornografskimi publikacijami in trgovino z dekleti. Zenevska konvencija iz leta 1923. označuje željo, naj bi se širjenje pornografskih del kaznovalo kot zločin. V Angliji se bo to kmalu uzakonilo. Izbrpna definicija besede »nespodobno« je pa nemogoča. M. Billant (Pariz) je opozoril na pomanjkljivo zakonodajo v tem pogledu. Trgovina s to lektiro ni obsejna, usmerjena je pa v demoralizacijo mladine. V kino se deci prepoveduje vstop. Pred kinom pa se plakirajo najbolj nespodobne stvari. Okolico šole je treba zavarovati proti takim plakatom, ki se skrivajo pod figovim peresom »umetnosti«. Gospa dr. Matzko (krščansko social.) je poudarjala, da nobena reforma kazenskega zakona ne bo zalegla, ako se ne rodi iz ljudske zavesti. Ljudstvu se morajo kloake zastiditi. Naposled je prav zanimivo orisal bistvo obscenosti predsednik prof. Ude. Cerkev, ljudstvo, šola in sodišče morajo skupno delovati; proti lastnemu ponižanju pa se mora dvigniti žena, ki je skoro izključno predmet pornografije. Kongres se bo jutri nadaljeval.

Radikalske homatije.

V stranki g. Nikole Pašića vlada skrb in škripanje z zobmi. Legendarni »čiča Bajac« ni vedel, »šta radi«, zaljubil se je v volivni mandat in je v svoji kratkovidnosti zdrknul za kulise našega političnega življenja. Pašić — tako ga opisuje v »Radikalu« Živojin Simić — je človek povprečnega razuma, nima nobenih idej in si še nikdar ni belil glave z državniškimi reformami. Ni ustvarjajoč duh, je brez energije, čestokrat zapade kolebanju, najtežje pa mu je — misliti. Te lastnosti so mu narekovale molk, da bi okolica mislila: To je globok političen mislec. Je demagog, sovraži v stranki vse, ki so sposobnejši nego on, pri tem je pa previden in zavraten obenem. Neljube pristaše je »izgural« potom drugih, tretjih osebnosti. Tako je napravil z Vujićem, Grujićem, Taušanovićem in njegova zadnja žrtve je bil — Stojan Protić. Pašić ni ustvaril svojemu narodu ničesar: povsod je zasledoval svoje lastne interese. Drugi radikali so lahko pokazali na sadove svojega dela. On je imel vse, kar mu more ljudstvo dati: denar, premoženje, čast, redove, a ljudstvu ni dal ničesar. Miša Vujić je podržaval železnice. Taušanović je uvedel razredno luterijo in ustanovil »Srbsko paroplovno družbo« in Eksportno banko. Sava Grujić je ustanovil mnoge vojne institucije. Paču in Protiću sta uredila srbske finance. Milovanović je sklenil balkansko zvezo proti Turčiji, toda Nikola Pašić ne more pokazati nobene zasluge. Današnja kraljevina ni njegovo delo. »Baja« se je olišpal s tujim perjem. Kar je armada pridobila z orožjem, je Pašić znal diplomatičnim potom zmanjšati. Nekaj je v sodbi g. Simića brez dvoma pretirano, toda prišla je iz radikalnih vrst in to da misliti... To tembolj, ker strelja iz najtežjega kalibra — iz svoje »Smotrec« — tudi radikalni malikontent Mihajlo Ranković. Borba je naperjena proti »ministromanski« klikli okoli g. Pašića in to čezdalje z večjo strditostjo.

Borba v radikalni stranki je naraven znak bolezni, ki jo muči. Dokler je bila stranka na vladi, se je vzdrževala z metodami absolutizma in bizantinsko pobarvanega makijavelizma. Pašić ni povedal, kaj hoče. Tako se po svetovni vojni ne dela državna politika. Misli in veroval je, da bo čas uklonil »prečanske« težnje, ali mož se je temeljito zmotil. Marsikaj je dozorelo izza konstituante, toda žetev je bila prihranjena drugim. In Nikola Pašić, nevajen političnih udarcev, se je prestrašeno vzdramil pred silnimi razpoklinami v stavbi Svetozarja Markovića...

Med strankami, ki imajo v slovenskem in hrvaškem narodu zaslonbo, ter med radikalno stranko je bistvena razlika. Radikalna stranka je v zadnjih letih očitno prenehala biti ljudska stranka v pravem pomenu besede. Oklepala se je oblasti in najvišji interes njenih prvakov — izvzemši Stojana Protića in njegove iskrene prijatelje — je bil interes maloštevilne klike.

Sedaj dolžijo Krsto Miletića vseh neuspehov. Ali Miletić ni nič več kakor produkt svojega miljeja. Ministrski bankrotjerji se niti ne zavedajo, da jih je pahnilo v brezpomembnost njih lastno, nesocialno, protidemokratsko in protiparlamentarno mišljenje in delovanje. Samo radi tega se je radikalna stranka oklepala oblasti. Pašićeva klika se je dobro zavedala, da brez oblasti ni razmaha stranke. Odtod tista trmoglavost glede volivnega mandata in želja po diktiranih volitvah. V Srbiji ima pričakovati le tista stranka volivnega uspeha, ki je slučajno na vladi. To je v protislovju z demokracijo in označuje politično nezrelost. »Prečanske« opozicijske stranke pa ne samo, da pod P. P. režimom niso skopnele, nasprotno so se tako ojačile, da se je notranjepolitični položaj po njihovi volji temeljito spremenil. Kje je dinamika morale in ideje, ki veže današnjo radikalno stranko? Ne najdemo je, zato je razumljivo, da se njeni pristaši boje dolgotrajne opozicije in da vedo, kaj bi se utegnili pripetiti stranki, ki je doslej skoro izključno upravljala državo.

Skrajno levo predstavlja frakcija, ki jo je svoj čas ustanovil pokojni Stojan Protić. Nekak centum pa tvori g. Ljuba Jovanović. Mož je imel mnogo dobre volje, toda okoliščine so bile močnejše in so njegovo vladno kombinacijo izpodrinile. Pašić je v stranki podlegel; Jovanovićeve teza je zmaga, vendar šele post festum. To je spravilo radikale iz ravnotežja. Dobro se zavedajo, da ni orožja, s katerim bi se dal odbiti udarec, prizadet vsled vstopa Radićeve stranke v vladu g. Davidovića. Notranji prepripi v stranki so pa vsekakor dokaz, da se pripravila v stranki evolucija. Radikalom preostane še eno: vreči iz svoje sredine vse korupcioniste, očistiti stranko cincarske zalege in obnoviti duh tistega poštenega radikalizma, ki je navdajal Lazo Pačua, Protića in druge veljake iz nedavne preteklosti. Ni samo v interesu Srbsva, marveč nas vseh, da se vrne doslej najmočnejša srbska stranka na sodobno pot prave demokracije, ustavnosti in evropskega parlamentarizma.

Iz zunanje politike.

Benito Mussolini skuša pridobiti na svojo stran liberalce, da utrdi svoje stališče. Posebno se laska južni Italiji in se je približal znanemu južnoitalijanskemu liberalnemu leaderju de Nicola, ki je bil izstopil iz političnega življenja, da ga zopet pridobi za parlamentarno areno. De Nicola naj bi pripravil liberalce do sodelovanja z Mussoliniejem, seveda v duhu ustave in legalnosti. Kljub očitnemu odnehanju fašizma pa ostaja opozicija neuklonljiva, ker fašizmu ne zaupa, dobro vedo, da bi, čim se zopet utrdi, pozabil na vse svoje obljube. Opozicija hoče čisto pravilno slabost, ki jo fašizem sedaj kaže, izrabiti in dela na njegov padec.

Španija se pogaja z Maročani. Pri mo de Riverina ofenziva v Maroku se je

končala s popolnim polomom. Zaraditega je diktator primoran pogajati se z vodjo domačinov Abd el Krimom. Španija hoče priznati kalifat maroškega sultana nad Tetuanom, toda Abd el Krim zahteva veliko več. Španci naj zapuste vse maroško ozemlje izvzemši Cento, Melillo in otokov Alhucemas, Penon in Gomera.

»Ofenziva klerikalcev proti slovenskim davkoplačevalcem«.

(»Jutro« z dne 19. sept. 1924.)

Finančni delegat dr. Šavnik nam je podal k temu članku sledeča avtentična pojasnila:

Do danes nisem prejel od sedanjega g. finančnega ministra niti pismene niti ustnega ukaza, da naj se davčna praksa v katerem koli oziru poostri. Tudi delegacija kljub temu, da so se izdatki po novem uradniškem zakonu zelo povišali, ni izdala nikakih odredb v tem smislu, marveč je le zopet vzpostavila evidenco eksekucijskih agend pri davčnih oblastvih, kakor je že obstojala v avstrijski dobi in se je ob prevratu zamenjala. Ta odredba je bila že radi tega potrebna, ker so davčni zaostanki pri nekaterih davčnih uradih neprimerno narasli, in je pri davkoplačevalcih samih vzbujalo mnogo nejevolje, da so se terjali celoletni in tudi višji zneski, mesto četrtletni obroki. Tudi v zvezi s to akcijo se pa nobena že dovoljena odgoditev plačila ni preklicala.

Davčna zadeva tvrdke Hudovernik-Resman se obravnava strogo po določitih zakona in je še v teku. Podrobneje informacije javnosti ne morem dati, ker me po § 246. zakona o osebnih davkih veže najstrožja molčečnost.

Da se napake in krivice, ki so se zgodile pri prireditvi dohodnine za leto 1923, najbrž ne bodo dale več popraviti, je povse neutemeljeno. Nasprotno, — delegacija je z ozirom na številne in, kakor vse kaže, vsaj deloma opravičene pritožbe iz nekaterih okrajev izdala posebne in zelo dalekosežne odredbe, da se pogreški čim prej in kolikor mogoče že v prvi instanci odpravijo.

Dohodnina za 1923 niti s 30odstotnim izrednim pribitkom, ki se je za to leto na novo uvedel, ne znaša dvakrat toliko, kakor prejšnje leto. Natlačni statistični podatki se v kratkem objavijo. Da pa je s tem pribitkom dohodninsko breme postalo še občutnejše, kot je radi zastarelosti lestvice bilo že prej, je povse naravno. Baš radi tega sem tudi jaz napram taktarnemu g. finančnemu ministru dr. Stojadinoviću večkrat izrazil svoje pomisleke proti pribitku, a žal nisem uspel.

Na ostale trditve »Jutra« v okviru te oficijelne izjave ne morem reagirati.

Politične vesti.

† Javkanje kolovodij UJU. »Slovenski narod« poroča, da je bil »Učiteljski tovariš« konfisciran. Mi smo prejeli nekonfiscirano številko. Reči pa moramo, da je tako hujška, tako puntarska, da bi gospoda od UJU zaslužila še vse druge lekcije, kakor jih je deležna dosedaj od prosvetnega ministrstva. Na drugem mestu objavljamo, koliko je stvarnega na vpitju, ki so ga napravili UJUjevi v javnosti. Kar je prosvetna oblast dosedaj ukrenila, je samo šle en odstotek popravljenih krivic, ki so jih delali kolovodje UJU ne samo članom druge učiteljske organizacije, nego tudi članom lastne organizacije. V UJU se je šopirila klika, ki je terorizirala vse drugo in v svoji domišljavosti misli, da bo komandirala in terorizirala tudi sedanjega prosvetnega ministra. Člani UJU, ki so šele sedaj dobili globlji vpogled v delovanje te klike, so si kar oddahnili in hvajli Boga, da je konec njenega terorizma. To surovo in puntarsko vpitje v Učiteljskem tovarišu je pa samo dokaz, kako nesramna je ta klika, in dobrodošel kažipot za današnjo vladu za bodoče postopanje. Nikjer na svetu ni vlade, ki bi trpela punt svojega uradništva in prepričani smo, da tudi prosvetno ministrstvo ne bo dovolilo hujškanja in puntanja kolovodij UJU, zlasti še, ko nimajo nobenega stvarnega povoda za to. Z UJU pa javka tudi »Slovenski narod«, da ne govorimo o »Jutru«. »Slov. narod« se strašno razburja radi konfiskacije »Učiteljskega tovariša«. Mi nismo pristaši konfiskacijske prakse in nikdar z eno besedo nismo odobravaljati katerekoli konfiskacije. Pa še predno smo dobili nekonfiscirane »Učiteljske tovariša«, nas je že »Slov. narod« napadel, češ da odobravamo konfiskacijo. Tako so se ata že vnaprej zlagali, ata, ki so najmanj poklicani komurkoli dajati lekcije v tem vprašanju. Tako sramotno, kakor so se ata obnašali za časa konfiskacij »Slovenca«, se ni obnašal noben drug list. Ko bi bili mi tako pisali, kakor je pisal sedaj Učiteljski tovariš, ne bi nas bili

samo konfiscirali, marveč vtaknili v luknjo, pa ata so tedaj kljub temu rohnili in pozivali državno pravdnikstvo, da konfiscira naš list in — urednike. Potem se pa še ta cunjia v svoji impertinentni hinavščini čudi, da je glavni urednik »Slovenca« g. Smodej odložil predsedništvo ljubljanske sekcije JNU z motivacijo, da ne more več biti predsednik organizacije, čije člani odobravajo konfiskacije. »Narod« je pozabil samo še dostaviti stavek: »čije člani pri »Slov. Narodu« so hujskali drž. pravdnika proti stanovskim tovarišem v uredništvu »Slovenca«? Sramu in pameti ata itak nimajo, zato se tudi nič ne čudimo, da ne čuti klofut, ki si jih daje sam. Prej je »Narod« vpil in rohnol, da je oblast še premalo konfiscirala »Slovenca«, ko smo mi branili pravico, češ da se ne sme kritizirati vlada, sedaj pa rohnji, ker je ista oblast konfiscirala U. T. radi hujskanja proti vladi. Mi bi bili tedaj zadovoljni, če bi bil »Slov. narod« vsaj — molčal, ker vemo, da je preveč nedosleden in hinavski, da bi bil tedaj izjavil to, kar izjavljamo mi danes, da smo načelni nasprotniki konfiskacij.

Učiteljska imenovanja.

Neki propali liberalni učiteljski kompetent kar besni po »Jutrovi« predalih in se zaletava s tako surovostjo v dr. Koroščevo učiteljska imenovanja, da ga naravnost diskvalifikuje za najslabše zakonito učiteljsko mesto. Ubogi otroci, ki so mu izročeni v vzgojo!

Glede imenovanj v splošnem pa moramo z zadovoljstvom navesti sodbo liberalnega šolskega nadzornika, ki se je izjavil, da imenovanja niso napačna; enake izjave smo čuli tudi od mnogih učiteljev iz vrst UJU-jarjev. Jasno in razumljivo pa je, da ne od propalih liberalnih kompetentov, ki so si že od veselja meli roke, ker se jim je bilo v »Učit. tiskarni« zagotovilo imenovanje, pa je usoda hotela drugače. Res, smola je to in še kakšna! Če so imeli takorekoč znane Žerjavove cekine v rokah, ki pa so se tudi v tem slučaju spremenili. Na očitjanje, da so prišli v poštev slomškarški kompetenti, kjerkoli so le bili, moremo reči, da se je samo vračalo, kakor se je posojevalo. Ali se ne spominjate več, kako ste postopali vi s kompetenti Slomškarji. Pa ne samo s Slomškarji, ampak celo z onimi, ki so včlanjeni pri vas, ste delali grde izjeme. Kdor vam ni znal in mogel prižgati kadičnic, ta ni našel mišči, četudi je bil vaš veren pristaša. Mnogi še danes stiskajo pesti in zobe in so si naravnost oddahnili, ko se je zrušil vaš nebotični teror. Kar se tiče pridelitev, ni bilo v naših vrstah prav nobenega viharja, če so bile pridelitev potrebne in stvarno upravičene in tako upravičena ni bila nobena kakor ona tovariša Slapšaka, ki pa zato nima posebnega vzroka biti hvaležen le gospodu Ganglu, ampak tudi drugim, če bi kaj držali na to. Mi sicer načelno nismo pristaši liberalnega načela, da je stranka, ki ima slučajno moč v rokah, neumna, ako ne izrabi položaja v prid svojim pristašom, kakor to dosledno izvaja liberalna stranka, vendar je prav in skrajno potrebno, da se krivice popravijo in da se liberalcem vsaj na nekaterih zgledih pokaže — kam vodi taka liberalna metoda! V Jugosl. tiskarni pa ni bilo prav nobenih prizorov, pač pa so nam znani prizori iz Učiteljske tiskarne. Ali ni bilo interesantno, ko ste gospodje iz Učit. tiskarne bežali na vse strani pred učiteljico F., ki vam je bila prišla pet litanij o korupciji. Niso prijetni taki spomini, to je res, interesantni so pa le.

§ 71! Ta vam ni všeč, he, he, he! Kdo ga je pa napravil! Ali ni to vaše delo vredno »cekina«? Škoda, da uradna tajnost ne dovoli objaviti vzrokov, zakaj je moral priti v veljavo ta § ravno na dveh vaših pristaših. Nam je prav žal, da je morala ravno prosvetna uprava prva poseči po tem nevarnem orožju, ki je delo vaše kovačnice.

Klika okoli »Jutra« in Učiteljske tiskarne je samoposebi razumljivo razburjena, kajti izgubila je bitko in generali, ki so bili po lastni krivdi tako strahovito tepeni, bodo dali odgovor. Užaljena je samo klika okoli Jelenca, ki si je bila že razdelila vsa mesta v Ljubljani in po Sloveniji — in spet se je uresničil Žerjavov čekin. Drugi učitelji pa so zadovoljni, češ, vendar je nekdo delil pravico brez generalov Jelenca, Gangla, Plesničarja etc. Je pač nerodno, če se vsa ta napihnjenost tako podere, kar čez noč. Nam je dobro znano, kakšni obračuni čakajo to orjunaško družbo.

»Jutro« se je razgrela. Trdimo še enkrat, mi bomo postali neprijetni. Odgovarjali bomo samo na tiste primere, ki jih žene »Jutro« kot krivice in ne vemo kaj še. Nam je žal, da bomo morali imenovati imena, zato naj se gredo vsi tisti, ki jim je neprijetno, zahvaliti »Jutru« in Jelenčevim pobočnikom.

Ne bomo spominjali na seje višjega šolskega sveta zadnjih let, vzemimo samo one primere, ki jih »Jutro« omenja, da se bo videla vsa borniranost in drznost te družbe okoli ujujevskih generalov.

Rekli smo, da imamo v rokah predlog UJU za ta imenovanja, rekli smo, da imamo celo nekaj principijelnih smernic jedesarskega šolskega odbora: Evo vam dokazov:

Za Ljubljano je UJU predlagala:

Gruma Franca z 22 sl. leti, Fegica Bogomira, z 20 lužb. leti, Šemeta Antona, z 22 sl. leti in Skulja Frana z 32 sl. leti, imenovani pa so Repovš (25 let), Polak (25), Pristovšek (28) in Skulj.

Vprašamo, kdo je pravičnejši?

Govoriti o družinskih razmerah — UJU nima nobenega socialnega čuta! — o naših ljudeh se nam upira. Toda strašno se jezi »Jutro« radi Sostrega, ker je dobila Munda (16 sl. let) proti kandidatinji generalov UJU, Mačkovi s 4 službenimi leti. O, da si vsaj molčal, blebetavec, saj veš, s kom je v sorodu! In pomislite, na Vrhniki je dobil mesto Strekelj z 21 leti, protikandidat je pa bil Ganglov protežiranec Ribičič s 14 leti. Ljudje božji, kje je pravica! Strekelj pa je tam že dolgoletni zaslužni voditelj in ga Vrhnika hoče imeti. In telovadne učiteljice v Ljubljani! Dobili sta Kredar, tudi kandidatka UJU, z 11 sl. leti in Vidmar s 5 sl. leti (tako ima zapisano UJUjevski predlog, dejstvo pa je, da so svojim leti zaokroževali navzgor, našim pa navzdol!). Toda dejstvo pa je tudi, da nima nobena take kvalifikacije kakor Vidmarjeva. Nasprotna kandidatka ima prav toliko let! Tudi nam ni prav nič znano, kateri stranki pripadeta, ker ju še nismo videli na voliščih.

In na Trato je prišel naš učitelj, ki je služil toliko časa v Prekmurju protikompetent ima 2 leti več! Ali je še treba kakšne posebne razlage? Ali naj še navedemo kvalifikacijo obeh in povemo, kaj govori ljudstvo o ujujevcu? Prizanesite svojim ljudem!

Zalog je dobil Rupret! Koliko službenih let pa je imel kandidat UJU? Reci: tri! In v Moste! Pomislite: s Čemšenika si sploh upa naša učiteljica, ki skrbi za kopo osirotelih bratov in je tam blizu doma, prositi v Moste. In dobil in učiteljica, ki se je boji učiteljski zbor, se prestavi v Most, ne v hribe, na Barjel Da se razpiše Barje, se bodo druge v hribih teple, ne, njej se godi krivica! Če pa hoče z Barja, ji bo šolska oblast drage volje ustregla. Kolikor znano, Milavec je pa nameščena na Raket. »Jutro« se bje tudi s tiskarskimi škrtati! In Berlan! S hribov je prišla v Logatec, kjer je domena jare trške gospode. Ali ni to predrznost? Ali nismo že dejali, da misli ta družba okoli Jelenca, Gangla itd., da se človek šele začneja pri ujujevcu? Pa ne pri članu, ki sedi v hribih! Ne, pri onem, pri štabu ali vsaj kje v Žerjavovi senci. V Bevkke je imenovan Kristan. Edini prosilec! Izvedeli smo, da v kompetentnih spisih ni govora o disciplinarni preiskavi.

Toda četudi bi bil v disciplinarni preiskavi, ali ni radi tega najboljšo če gre na lastno prošnjo nekam (disciplinarno kazni premestitve sploh ni), kakor pa če ga država na svoje stroške premesti? In preiskava se mora itak rešiti. UJU pa bi najrajši videla, da bi bile Bevkke brez učitelja.

Zdaj pa še Tržič! Pri imenovanju se je upošteval sklep jedesarskega šolskega odbora, naj se voditeljska mesta oddajo učiteljem srednjih let, ne pa prestarim, ki se že nagibljejo pokoju. Seveda »Jutro« pa zamolči, da so hoteli imenovati na deklško šolo voditeljico, ki je prošnjo prepoznala, samo da bi izpodrinili Kalingerjevo!

Pravimo, da utegnemo postati zelo neprijetni, če bo »Jutro« še kaj dregalo.

In Špenko mora v Ravne! Špenko je v Komendi brez mesta. Ali naj ga šolska oblast spravi med užitarke? Ljudje so ga tam sili do grla. In pojde v Ravne. Tam je dosedaj bil bolehen učitelj UJUjevec. Špenko pa je orjunaš. Pa Ganglov ljubljeneec in ne sme v hribe. Najboljše bi seveda bilo, če bi šli tja gori starejši!

In Dequal! On je psalan na svoje stalno mesto nazaj. Kam pa naj gre? O, ljudje bi radi videli, da bi marsikoga od UJU luna vzela!

Pa naj navedemo še dva zgleda iz ere bivšega višjega šolskega sveta. Za nadučiteljsko mesto v Sevnici se je potegoval tudi tamkajšnji učitelj in začasni vodja g. Pišl. Ob kompetenci je imel g. Pišl 35 službenih let, njegov konkurent pa 20. In koga ste imenovali — Pišla ali Drnovška? In vi si upate priti na dan z očitki nasilja in korupcije! Pa da vas pokažemo v še večji nagoti, vas spominjamo tudi na oddajo nadučiteljske službe na celjski okoliški šoli, ki je sploh nepostavno oddana ter bomo zahtevali, da se zadeva preišče in pravilno uredi. Nad takratnim vašim postopanjem se je zgražal celo liberalni celjski okrajni šolski svet. Moža, kakor Levstik in Kranjc, ki sta ob kompetenci imela že po 40 in 33 službenih let, sta podlegla kompetentu s 13 odnosno 17 službenimi leti mlajšemu kompetentu. In oba zaslužna ter odlična šolnika!

Iz navedenih primerov je samo to jasno: UJU se je bila s svojimi predlogi postavila izven zakona. In zdaj, ko se ni zgodilo po njeni volji, vpije kakor razžaljena histerična gospodična! Konec je tega režima! Ljudstvo si je oddahnilo pred Pribi-

čevičevimi valpti. In ljudstvo bo govorilo. In kar tiho, generali, tudi za vas še pride obračun. Gorje organizaciji, če ne pride, kajti organizacija s tako samovoljno, oblastno, zagrizeno, nedemokratsko, nesocialno in frazersko kliko na čelu je nujno zapisana smrti. Ali se je že liberalno učiteljstvo vprašalo, kaj bo, če nima simpatij naroda, slovenskega naroda? Kaj bo ž njim, če so tisoči okoli njega, ki ga zaničujejo radi njegovega izdajalskega, policajdemokratskega in pretepaškega ponašanja? In kaj vse govori ljudstvo o teh junakih, kaj vse ve ljudstvo o teh junakih!

Beleške.

Vprašanje. »Slov. Narod« pozivljamo, da pove, katerega delavskega zastopnika so večeraj v uredništvu »Slovenca« precej surovo odgnali, ko je gospodom predložil apel tobačnega delavstva na vlado, narodno skupščino in javnost in kdo je bil v »Slovenčevem« uredništvu tisti, ki je »delavskega zastopnika surovo odgnal«. Ne bomo pustili prav nič slepomisli!

Tobačno delavstvo in »Slov. narod«. »Slov. narod« poroča, da je tobačno delavstvo v Ljubljani manifestiralo 18. t. m. pred vladno palačo radi svojih plač in pristavljaj: Prejšnja vlada je bila končno sklenila, da se da tobačnim delavcem drobtinica, to je povišek 4 dinarje na dan, obenem pa so se imele odtegniti nekatere doklade, ali sedaj ni od nikjer niti skrajice 4 dinarjev. »Slov. narod« sicer rad plonka iz »Slovenca«, in ker je že zjutraj, preden je to svojo trditev zapisal, bral v »Slovencu«, da je tudi izplačilo 4 dinarjev za tobačno delavstvo po za-slugi posl. Gostinčarja končno urejeno in je tudi to poročilo preplonkal, dasi na posebnem mestu, bi si bil lahko svoja nadaljna infamna izvajanja prihranil. Preplonkal bi bil pa lahko tudi naše vprašanje na upravo monopola v četrtkovi številki, zakaj da še 4 dinarska doklada ni izplačana, ko je tozadevno odredbo vendar že podpisal sedanji finančni minister. Tega pa »Slov. narod« zato ni storil, ker bi bil moral sicer povedati, da je prejšnja vlada vsled neprestanega pritiska Jugoslovanskega kluba pač sklenila povišek za 4 dinarje, pri čemer nima najmanjših zaslug ravno »uredništvo Slovenca«, ki ga »Slov. narod« v zvezi s tem svojim poročilom omenja, da pa je prejšnji finančni minister kljub temu odklonil podpis za to izplačilo. Potem bi bil pa moral seveda povedati, da socialdemokratski kolovodje prav radi uprizarjajo take manifestacije tedaj, ko vedo, da so »maloštevilni delavci pri klerikalni strokovni zvezi« potom svojih poslancev že izposlovali kako ugodnost za tobačno delavstvo, da bi potem mogli farbat, da so le oni sami to dosegli. Gliha vkup štrih!

Izzivanje »Orjuna«. Malo bolj pohlevna je postala »Orjuna«, odkar je na krmilu vlada reda in pravice. Vendar še ni nehala izzivati, čeravno dela zdaj to na bolj potuhnjeno način. Njen nameravan pohod v Zagorje sam na sebi pomeni že izzivanje. Tam je Orjunaš raztrgal delavsko zastavo, v sosednih Trbovljah je bil od Orjune mučen in bestialno justificiran delavec Fakin, katerega truplo je pokopano v Zagorju, v Trbovljah so padale delavske žrtve iz Zagorja, zločinci za svoje zločine pa še niso kaznovani, pač pa so delavske žrtve orjunaških denunciantov še v preiskavi v zaporih, pravici še ni zadoščeno in Orjuna hoče — v Zagorje. Ali se ne pravi to izzivati delavstvo, ki je popolnoma mirno, da bi mu zavrela kri in bi se ponovili kakšni incidenti. Mi smo prejeli o razburjenju delavstva radi pohoda »Orjuna« v Zagorje celo vrsto dopisov, pa jih nismo priobčili, ker smo prepričani, da bo politična oblast vedela, kaj ji je v takem slučaju storiti, da se izogne vsaki nevarnosti za red in mir. Če je oblast prej prepovedovala celo poslanecem govoriti o trboveljskih dogodkih v krajih, ki so daleč stran od Trbovelj, potem ne bo dejala še potuho ljudem, ki so v Trbovljah streljali na zagorske delavce in pustila, da Orjuna tam že s svojo navzočnotjo samo izziva sedaj mirno delavstvo.

Iz orožniških krogov.

V pomirjenju histeričnim napadom pisca v »Jutru« od 18. t. m., ki se zgraža nad pisem o orožniških razmer v »Slovencu« ter ga imenuje škofovskega vojščaka, bodi v tolažbo povedano, da orožništvo ni zato tukaj, da se spušča v časopisno polemiko s propalico, katera je hotela slovensko orožništvo udnjati popolnoma v gotove politične namene, nego da v prvi vrsti štiti državo, zakon, državljane in njih imetje ne glede na politično pripadnost posameznikov, a v ostalem, da se zanima za svoje stanovske interese.

Pisec v »Slovencu« je samo ugotovil, da prejšnji P. P. režim ni imel smisla za reševanje perečih gmočnih vprašanj orožništva, nego je smatral orožništvo le kot navadno režimsko orodje, s katerim se je poljubno razpolagalo. Namesto varnostnih organov so se vzgojevali kočijaži, čevljarji, krojači itd.

Pisec »Jutra« pravi, da je po znanem obmejnem incidentu SLS službeno in javno obdolžila obmejne orožnike, da so dajali ne-

kakšno potuho in da so bili v zvezi z Orjunaši. Ako pisec »Jutra« ni znano, da so se bili nekateri naši kolegi res tako daleč spozabili, da so smatrali Orjuna za svojo višjo oblast, pa naj se pisec »Jutra« tozadevno informira pri onih 18 orožnikih, ki so bili na predlog Orjune premeščeni izven Slovenije; pisec »Jutra« tudi ni menda znano, da od onih orožnikov, ki jih je SLS predlagala za premestitev, ni šel nobeden izven Slovenije.

Gospoda okoli »Jutra«, kdo je škofovski vojščak ali vojščak kake stranke ali osebe? Ali oni, ki vrši službo po zakonu, ali oni, ki po njegovi lastni volji ali nalogu gotovih elementov noče naprej poslati od podrejenih orožnikov predložene kazenske ovadbe in jih vrača orožnikom s pripombo, da mora iz ovadbe vsebina, ki se ne strinja z njihovo politično zagrizenostjo, omiliti ali ertati? Pokličite pred nepristranski forum orožnike iz Planine, Trbovelj itd., pa boste slišali reči, ki jih ne pomni zgodovina slovenskih orožnikov. Da, da, imeli ste namen iz nas napraviti orjunske vojščake oziroma mežnarje, — da rabimo vašo malodušno terminologijo toda imeli ste smolo.

Dalje trdi pisec »Jutra«, da ni res, da se je pod bivšim P. P. režimom nameravalo premestiti 120 orožniških podčastnikov v južne kraje. Če on tega ne verjame, naj gre pogledat v arhiv 8. orožniškega polka. Tam bo našel v spisih J. B. seznam onih 120 nesrečnejšev, večinoma starih oženjenih podčastnikov, ki niso hoteli biti »orjunski mežnarji«. Sicer pa bo »Jutro« gotovo začelo še trditi, da so le-te orožnike predlagali za premestitev »klerikalci«, kakor ne smatra krivega bivšega P. P. režima za onih 18 orožnikov.

Da pa orožništvo danes z zaupanjem gleda na sedanjo vlado in pričakuje od iste rešitev perečih orožniških materialnih vprašanj, osobito pa novega zakona, povdarjamo ponovno. Tudi se mora rešiti naša kompetenca; kajti danes sploh ni znano, komu je orožništvo podrejeno, ker dosedanje naredbe in predpisi tega nikjer jasno ne povedo. Znano nam je samo, da se nas kaznuje po vseh mogočih zakonih, a kadar gre za materialne stvari, takrat ni gospodarja in se tudi vojaška uprava ne čuti kompetentna za reševanje orožniških zadev.

Kar se tiče očitjanja »Slovenskega naroda«, da nas klerikalni listi nazivajo z žandarji, pa bodi atu »Narodu« povedano, da se beseda »žandar« pri naših bratih Srbih uporablja službeno in da je ista v vseh naših matičnih listih tako vpisana in če smatrajo ata »Narod« to za žaljivo, naj se za odpravo tega imena obrnejo na oni naslov, ki je izdal povelje, da se ima v službenem dopisovanju uporabljati beseda žandarm ne pa orožnik.

Slovenski orožniki.

Dopisi.

Struge. Občinske volitve so končane, nasprotniki Zso doživeli poraz pri nas. SLS je dobila 102 glasov in 5 odbornikov, gospodarski odbor Struge 46 glasov in 3 odbornike, gospodarska stranka vasi Raple je dobila 26 glasov in 1 odbornika. Vendar pa je večina teh glasov tudi od pristašev SLS. Proti SLS so nasprotniki delali z vsemi močmi. Nobeno sredstvo jim ni bilo preslabo: laž, goljufija, zvijača in podkupovanje, vse je bilo dobro, toda tudi mi nismo mirovali. Vendar pa smo delali pošteno in tudi zmagali. Tudi okrajno glavarstvo je nasprotnikom pomagalo. Po pravici bi moralo obe listi nasprotnikom razveljaviti, ker ste bili polni napak, pa jih ni. Nasprotniki so namreč kar sami podpisali brez kakega določnega dovoljenja več kandidatov. Nasprotniki so napravili neko pismo, na katero so podpisali kandidate, ki ne znajo ne pisati ne brati in to nesli na glavarstvo. Zadoštovalo je. Pri nasprotnikih glavarstvo ni zahtevalo nič priči, pri naši listi je zahtevalo, da mora priti naš kandidat in priča ž njim gotovo v Kočevje, sicer listo razveljavijo. Torej, kjer je šlo za korist samostojnežev, ni bilo treba dokazov, nobenih potov in nobene priče. Ko je pa šlo za nas, smo morali do glavarstva in še priči vzeti s seboj. To je dvojna mera, katero mi odklanjamo in se bomo pritožili ter zadevo izročili Jug. klubu, če tudi nekaterim gospodom pri glavarstvu ni všeč.

Dolenja vas pri Ribnici. Pri volitvi župana je bil soglasno izvoljen g. K. Kromar, posestnik v Dolenji vasi in dosedanji župan, zvest pristaša SLS. Istotako je vseh osem svetovavcev pripadlo SLS.

Breg pri Ptuj. V »Jutru« z dne 13. sept. t. l. me napada neki dopisnik na način, ki je vse obsodbe vreden. Ker so mi taki napadi že mnogo telesno in duševno kakor tudi gmočno škodili, ker sem bil nasilno po starem zakonu upokojen sem prisiljen na omejen članek, ki je poln zavisti, reagirati ter izjavljam, da je vsebina tega članka od začeta do kraja grda laž ter obžalujem, da je »Jutro« nasledlo grdi in ostudni mistifikaciji s strani elementa brez vsake vesti in brez vsake srčne kulture ter s surovostjo afrikanke džungle — ki mi kar tja v en dan očita stvari, ki so popolnoma izmišljene in zavite. Edini namen tega članka je meni škoditi na časti in gmočno. Dopisniku se bode na podlagi dokumentov, ki se nahajajo v mojih rokah, na primernem mestu dokazalo, da nisem predrzen, ampak da zahtevam pravico. — Albin Wankmüller, nadučitelj v p.

Na kvaterno nedeljo pop. dne 21. septembra 1924 priredi Okrajni odbor SLS za kamniški pol. okraj velik

Ljudski tabor na Homcu

na katerem bodo poročali poslanci o našem političnem, narodnem in gospodarskem položaju.

Ker je ta tabor zasnoval naš nepozabni dr. Krek, vas vabimo od blizu in daleč, pridite v obilnem številu, da se skupno spomnimo na prvobornitelja jugoslovanskih idej, katerega edina želja je bila, videti Slovence svobodnega na svoji zemlji.

Odbore Kmetijskih zvez opozarjamo, da se udeležijo tabora v čim večjem številu.

Dnevne novice.

— Radgonske žrtve. Maja 1918 so se pobunili vojaki 97. pešpolka v Radgoni. Bilo je ustreljenih osem vojakov za vojaško jahalnico v Radgoni. Te dni so Italijani prepeljali kosti enega ustreleca, ki se piše Maniaco. »Očividec« popisuje v »Novicah« te dogodke. O tem piše tudi prof. Slavič v knjigi »Prekmurje«, kjer pa pravi, da je bil Rudolf Uko- vič iz Hrušice ustreljen že 27. maja, ne 29. maja, kakor piše ta »očividec«, obenem z Antonom Melitzenom, sinom učitelja z Primorskega. Žal, da je odbor za judenburške žrtve pozabil na te slovenske žrtve v Radgoni, do- čim Italijani svojcev niso pozabili.

— Novi bankoveci. Koncem t. m. pričakuje Narodna banka nove bankovce po 100 in 5 Din, ki jih bo izročila že začetkom oktobra v promet. Bankovce stare emisije kraljevine Srbije bodo sukcesivno odgnali obtoku. V najkrajšem času se bo pričelo tudi s kovanjem drobiža.

— Število zavarovanega delavstva. Po podatkih urada za zavarovanje delavcev je znašalo skupno število v mesecu juliju 155.000.

— Prva sociološka šola. Meseca novembra bodo otvorili v Zagrebu prvo šolo za socialne vede, ki je bila ustanovljena na iniciativo zagrebškega društva »Narodna zaščita«. Sprejemalo se bo moške in ženske učence. Rektorjem te šole, ki bo prva te vrste v Jugoslaviji, je imenovan g. dr. Josip Šilović, vpokojeni profesor zagrebškega vseučilišča in znani sociolog ter pravnik.

— Umrl je dne 18. t. m. v Novem mestu posestnik in trgovec g. Mihael Mramor, star 60 let. Pokopali ga bodo danes popoldne.

— Svetovni šahist dr. Lasker se je nocoj pripeljal iz Berlina v Beograd. Belgrajski šahisti so mu priredili prisrčen sprejem.

— Pomoč za Črnogorci. Ministrski predsednik g. Davidović je naročil poljedelskemu ministru, naj takoj pošlje živila v občine Puca in Bjelopavlić v Črni gori, kjer je zavladal vsled splošnega pomanjkanja gladi.

— Letalska nezgoda. Na vojaškem aerodromu na Selski cesti v Zagrebu se je dogo- dila 17. septembra mala nezgoda. Dva aeroplana sta bila namenjena v Karlovac, vendar je eden izmed strojev padel četrte ure po od- letu v neko koruzo, kjer je popolnoma zgo- rel. Pilot podporočnik Pajević in opazovalec poročnik Lukanović sta k sreči odnesla samo par brazgotin. Aeroplan je bil že star in ob- rabljen.

— Radio v Beogradu. Včeraj, 19. t. m. od 19. do 20. ure je oddala beogradska Radio-po- staja v palači Prve hrvatske štedionice koncert s sledečim sporedom: Orkester: Narodna him- na; gospa Rogovska (kr. opera): Arija iz »To- seec«; g. Zika Tomić: »Behaj« (uglasbil St. Hristić); g. Zika Tomić: arija iz »Tosec«; g. Bogić: pesem o poljubu iz »Cyra de Ber- gerac« (Rostand; orkester. Dolžina vala 1650 metrov.

— Poljski časniki v Beogradu. V Bel- grad je prišlo 34 poljskih časnika, ki so po kratkem odmoru odpotovali dalje v Cari- grad, kjer si bodo ogledali poljsko razstavo lokomotiv in lokomobil. Na povratku se bodo poljski časniki za par dni ustavili v Bel- gradu.

— Roparski umor. Na cesti pri Splitu so našli truplo 70 letnega M. Bejića iz Neorici. Starček je bil umorjen in oropan.

— Žalostna smrt bogataša. Dimnikarski mojster Franjo Loida v Daruvaju je bil svoj čas premožen človek. Pozneje se je udal pija- či. Prodal je svoje posestvo, zapravil denar in se nato klatil kot postopač po Slavoniji. Te dni se je zelo pijan vrnil zopet v Daru- var in ker ni imel denarja, je prenočil v ne- kem kanalu. Vsled deževja je voda narasla in Loida je utonil v kanalu. Zjutraj so ga perice našle mrtvega.

— Obsojen dobrovoljec. Te dni se je pred belgrajskim sodiščem zagovarjal tajnik Zveze srbskih dobrovoljcev Dragoljub Todorović. Ob- sojen je bil radi falzifikacije na 2 leti ječe, radi nekih drugih nerednosti pri uradnem po- slovanju pa na 5 mesecev zopora.

— Prevoz Sienkiewiczovega trupla v Var- šavo. Kakor poroča »Nova Reformac«, bodo ekshumirali truplo pisatelja Henryka Sien- kiewicza in je prepeljali iz Vewey (Švica) v Varšavo. Kardinal Rakowski je pristal na to, da se polože ostanki velikega romanopisca v kriptu varšavske katedrale.

— Nesreča. Turk Martin, cestar, zaposlen pri cestnem okrajnem odboru v Novem mestu je v kamenolomu razstreljeval kamnje. Mi- na, ki se je potajila, je nenadoma eksplodira- la in Turku razmesarila levo roko. Lavriču Mihaelu, ki se je tačas nahajal blizu strela, pa je priletel kamen v nogo in mu je zlo- mil. Oba ponesrečenca so prepeljali v bolnico v Kandijo.

— Tatvine ob državni meji na Jezer- skem. Male tatvine in tihotapstva v malem štilu so ob državni meji nekaj običajnega. Letošnje poletje pa so se začeli pojavljati tatovi živine, ki kradejo isto po planinah in jo potem vtihotapijo v sosednjo državo. Za- četkom julija sta bila ukradena ponoči iz Vernikove planine na Sp. Jezerskem 2 vola v skupni teži okrog 800 kg in cenjena na Din 10.000. Bila sta last posestnikov iz Potoč pri Predvoru. Tatove je zasledovala tukaj- šnja orožniška postaja, pozneje pa tudi vse obmejne jugoslovanske in avstrijske orožni- ške postaje, toda dolgo brez uspeha. Končno se je posrečilo dognati, da je prodal neki Si- mon Hudovernik enega vola brez živinskega potnega lista mesarju v Borovljah, drugega pa mesarju v Železni Kaplji. Na podlagi natanč- nega osebnega popisa je aretiral nato glav- nega tatu 13. t. m. komandir orožniške po- staje na Jezerskem. Hudovernik, ki je hodil okrog pod različnimi imeni, je izpovedal gle- de tatvine volov in glede tihotapstva s saha- rinom že zanimive stvari. — Koncem avgusta sta bili ukradeni iz Pristovnikove planine tik ob državni meji v Nem. Avstriji 2 ovci, last posestnika Pristovnika iz Kort v vrednosti Din 1000. Ovce so našli po petih dneh iska- nja pri mesarju Peternelu v Predvoru, bili sta zaplenjeni in oddani občini Jezersko do rešitve zadeve s strani sodišča. Carinski urad jih hoče prodati kot tihotapsko blago, v ka- terem slučaju bi bil pa oškodovan posestnik. Tatvino so zagrešili 10—13 letni otroci iz zlo- glasne družine Svatovič. Glavna zasluga pri izsleditvi živinskih tatov pripada tukajšnje- mu komandirju orožniške postaje.

— Razne tatvine in vlomi. Francetu Mli- nariču na Plešnem vrhu je bilo ukradeno iz stanovanja več obleke in perila, dežnik in 100 Din drobiža v skupni vrednosti čez 4000 Din. — Štefanu Javorniku v Hrastniku je ukradel znan tat vodno in svinčeno teht- nico, kladivo in par čevljev. — Ivanu Le- skovšku v Košnici je bilo ukradeno kolo znamke »Puch«, črno pleskano, vredno 2000 Din. — Petru Pleseju v Starem trgu je bilo ukradene več obleke in perila, klobuk, čevlji, ustrojena svinjska koža in pa zlata verižica v skupni vrednosti 2000 Din in 1250 dinarjev gotovine. Zmanjkala je tudi isto- časno hranilna knjižica Marije Krbel z vlo- goma 12.500 Din in 3750 Din. O vlomilu ni- majo nobene sledi.

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Šelenb. ul. 3. Gričar & Mo- jač.

Štajerske novice.

— Minister Sušnik na Štajerskem. Dne 18. t. m. si je železniški minister ogledal novo progo Ormož-Ljutomer-Murska Sobota. Na Pragerskem so pričakovali g. ministra ptujski in ljutomerski okrajni glavar, poslanca Bed- janič in Žebot in voditelj gradbe nove želez- nice. V Ormožu so ministra pozdravili za- stopniki raznih korporacij, železničarji, žu- pani, člani okrajnega zastopa pod vodstvom g. župnika Bratuška. Nato je gosp. minister s spremstvom zasedel vlak in se odpeljal po novi progi do postaje Pavlovci. Od tam se je z avtomobilom peljal do postaje Žerovinci, kjer ga je čakal novi ljutomerski vlak. Iz Že- rovincev se je z vlakom odpeljal čez zani- mive visoke nasipe v Ljutomer, kjer sta ga čakala zastopnika Prekmurja okrajni glavar dr. Lipovšek in župan Murske Sobotre dr. Semen. Od Ljutomera do novega železniškega mosta čez Muro pri Veržaju je nadaljeval pot z avtomobilom, prekoratil novi most in si ogledal progo tudi na prekmurski strani. Tam ga je pozdravil prekmurski poslanec g. Geza Šiftar. Od tam se je minister Sušnik vrnil preko Veržaja in Križevcev v Ljutomer. Vče- raj je minister sprejemal na okrajnem glavar- stvu v Ljutomeru župane in člane okrajnih zastopov Ljutomerskega in gornjeradgonskega. Nato se je preko Slovenskih goric z avtomobilom vrnil v Maribor ter se s popoldanskim brzovlakom odpeljal v Beograd. Minister Suš- nik je izjavil, da bo skrbel, da bo železnica odprta še pred 1. novembrom, vsaj prvi del proge Ormož-Ljutomer-Veržaj. Minister je že naročil, da se tudi za ostali del proge do Murske Sobotre takoj pošljejo tračnice. Ob- enem je naročil, da se prizadetim posestni- kom izplača odškodnina za odvzeto zemljo. Prebivalstvo je g. ministra povsod navdušeno pozdravljalo.

— Duhovniki, ki se še niso prijavili za duhovne vaje na Rogaški Slatini, lahko pri- dejo v ponedeljek na Slatino tudi brez poseb- ne prijave, ker je pripravljenih dovolj sob in ker tudi radi prehrane ne bo nobene za- drege, stroški pa bodo minimalni.

— Občinske volitve v Mariboru. SLS je vče- raj zaključila volivne shode za občinske vo- litve. Dne 18. t. m. se je vršil dobro obiskan volivni shod v gostilni Anderle na Koroški cesti, kjer so govorili dr. Vebler in drugi kan- didati. Snoči se je vršil izredno dobro obiskan

shod za industrijski del mesta v magdalen- skem predmestju. Govorili so posl. Žebot in zastopniki državnih nastavljenec, železničar- jev in delavcev. Razpoloženje za kandidatno listo Narodnega bloka je iskorno. Pristaši SLS agitirajo od moža do moža, tako da je zmaga zagotovljena. Vrzite vsi volivne kroglice v skrinjico Narodnega bloka, ki je

1. PRVA!

— Občinske volitve v Ptuj preložene. Za občinske volitve je bilo vloženih toliko rekla- macij, da ni bilo mogoče vseh pravočasno re- šiti. Zato je okrajno glavarstvo občinske vo- litve, ki bi se imele vršiti 28. septembra, pre- ložilo na 19. oktobra.

— Električno razsvetljavo dobi Ptuj. Po- trebna finančna sredstva so zagotovljena in se bo z delom lahko takoj pričelo. Najkasneje v šestih mesecih bo električna razsvetljava v občinah Ptuj in Breg že delovala.

— Vinarska in sadjarska šola v Mariboru je otvorila novo kot 53. šolsko leto 1924-25 v ponedeljek 15. septembra. Gojencev novincev za prvi razred se je prijavilo več, nego jih je bilo včasih v dveh, odnosno — pod nemško upravo — v vseh treh letnikih skupno. Ne- kaj se jih je moralo radi prenapolnjenja za- voda vnaprej odkloniti, iz zdravstvenih raz- logov pa se ni moglo sprejeti šest mladeni- čev. Zanimanje za strokovno izobrazbo kme- tiške mladine tedaj razveseljivo narašča in bo treba misliti na ustanovitev novih kme- tijskih šol. V zadnjih letih se je pripravljala ustanovitev dveh kmetijskih šol v Sloveniji, namreč za Prekmurje in za Gorenjsko; potem bi jih imeli z že obstoječimi v Mariboru, Št. Juriju pri Celju in na Grmu v No- vem mestu pet, kar bi bilo za naše razmere in potrebe še vedno veliko premalo. Naj bi omenjeni novi kmetijski šoli ne ostali pre- dolgo samo na papirju! — Direktor Andrej Zmave.

— Tetaj za konserviranje sadja in zela- njave se vrši dne 25., 26. in 27. septembra t. l. (četrtek, petek in sobota) na državni vi- narski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja dnevno od 9.—12. in od 14.—17. ure. Poleg drugih na- činov konserviranja se bo obravnavalo iz- črpano sušenje sadja z raznimi sušilnimi na- pravami. Zanimanci in zanimanke naj pri- javijo svojo udeležbo z dopisnico najpozneje do 24. septembra ravnateljstvu zavoda.

Ljubljanske novice.

— Umrl je včeraj zjutraj v Kolodvorski ulici št. 34 višji revident državne železnice g. Franjo Papst. Pogreb bo v nedeljo popol- dne ob 4. uri iz hiše žalosti na kolodvor, od- koder bodo zemeljske ostanke pokojnika pre- peljali na postajo Videm-Krško in jih na tam- kajšnjem pokopališču položili v rodbinsko grobnico. Naj v miru počiva!

— Težka nesreča na cesti. — Kolesar trčil v avto. Predvčerajšnjim okoli 4 popoldne je povozil tovorni avto, last tovaren za konzerve na Vrhniki, kolesarja orožniškega narednika Antona Čujeca. Po izpovedbi prič, ki so bile slučajno navzoče, se je odigral nesrečen slu- čaj, ki bo zahteval bržkone človeško žrtve, tako-le: Okoli četrte ure popoldne je privozil tovorni avto, težko obložen z raznim blagom, katerega je vodil šofer Avgust Kogoj po Si- mon Gregorčičevi ulici v smeri proti Gradi- šču. Ravno ko je prevozil Igriško ulico, se je pripeljal s kolesom nasproti narednik Ant. Čujec. Vozil je po Igriški ulici proti Rimski cesti. Šofer Kogoj je kolesarja pravočasno opazil in mu dal znake. Ko pa je videl, da hoče kolesar vsekakor peljati mimo, se mu je skušal umakniti na desno, kar je bilo po- polnoma pravilno v tem slučaju in bi bilo go- tovo preprečilo nesrečo, da se ni vršilo sre- čanje na ovinku. Čujec pa, dasi je vozil pre- vidno in počasi, kar potrjuje tudi šofer Kogoj, se je kljub temu zaletel v avto. Opril se je trenotno za hladilnik motorja, kolo pa je padlo pod avto. Orožnik Čujec se je držal nekaj tren- tokov za hladilnik motorja, toda ker ni bilo več prostora, ga je potegnil voz za seboj in Čujec je padel na tla. Kolo je zdrknilo pod težki avto, ki ga je popolnoma zdrobil, Čujec pa je dobil težko poškodbo na desnem sencu in je obležal nezvesten.

Ponesrečencu je nudil prvo pomoč dr. Ti- čar, ki stanuje tam v bližini. Prenesli so ga v zdravnikovo stanovanje. Takoj so poklicali tu- di rešilni voz, ki je odpeljal ponesrečenca v bolnišnico. Med vožnjo se je orožnik, ki se je pri zdravniku nekoliko zavedel, zopet popol- noma onesvestil. Že zdravnik dr. Tičar je ugo- tovil nevaren pretres možganov, kar se je ugotovilo pri natančnejši preiskavi v bolniš- nici. Mož se do snoči še ni zavedel in se bori s smrtjo. Uvedena je preiskava, kdo je nesre- čo zakrivil, vendar pa po izpovedbi prič, tu ne zadene obtežilna krivda ne šoferja in ne kolesarja. Neroden prostor je tam za ogibanje, vozila sta oba previdno in počasi in bržkone je zakrivil to težko nesrečo samo nesrečen slučaj. Orožnik Čujec stanuje na Vodovodni cesti, je oženjen in ima komaj 33 let. — Iz bolnišnice poročajo zvečer, da opazajo pri po- nesrečencu sicer še vedno znake življenja, vendar pa je le prav malo upanja, da bi mož prebolel težko poškodbo.

— Nevarne kupitje. — Ponesrečen ropar- ski napad. — Lopova sta se ujela. Na vse mo- žne načine skušajo danes vedno številnejši po-

stopači in lopovi priti na lahek način in brez dela do denarja. Izmišljujejo si na najrazlič- nejše na videz nedolžne zvijače, da omrežijo svojo žrtve, nato pa se pri ugrabljenju ne stra- šijo tudi poboja, če treba tudi umora. — Ko- mamo smo prešli zadnje krvave porote, je malo manjkalo, da nismo doživeli v Ljubljani ropar- skega poboja ali celo umora, ki je bil izborno pripravljen, pa se je hvala Bogu ponesrečil edino le vsled hladne previdnosti od lopovov izbrane žrtve. Dogodek se je odigral sledeče: V sredo zvečer okrog 19. ure je stal na Kon- gresnem trgu pred Obrtno banko tipograf J. A. in je čakal svojo soprogo. Pristopil je k njemu neznanec in mu je rekel, da ima na- prodaj večjo količino usnja — lepe kože — katere bi rad tudi pod dnevno ceno prodal. Dal bi vse skupaj ali pa tudi samo en del. Re- kel je, da ima usnje spavaljeno pri neki žen- ski in sicer v Kolodvorski ulici št. 18. Tipog- raf je bil s ponudbo zadovoljen, uverjen, da se mu nudi morda res lepa prilika ugodnega nakupa usnja in je odšel z neznanec v Ko- lodvorsko ulico. — Tam je skočil neznanec v neko hišo in rekel tipografu, da naj ga počaka na ulici. Vrnil pa se je kmalu in se je glasno jezil nad žensko, češ da mu noče izročiti us- nja, ker ji je dolžan še 360 Din, katerih pa ne more plačati, dokler ne proda usnja. Prosil ga je, če mu more založiti na račun usnja žen- ski dolžno vsoto. Tipograf pa, ali res ni imel denarja, ali pa je bil le toliko previden, temu predlogu ni ugodil in je izjavil, da nima pri sebi toliko denarja in da pride drugi dan po usnje. Domenila sta se, da se sestaneta zopet pred Obrtno banko. — In res je počakal dru- gi dan tipograf zopet neznanega prodajalca. Ker pa se mu je zdelo cela zadeva sumljiva, je obvestil o zadevi policijskega agenta in ga prosil, da nadzoruje cel dogodek. Drugi dan je prišel tipograf v domenjenem času. Čakal ga je neznanec od prejšnjega večera in je imel seboj še enega tovariša. Pozvala sta neznanca lopova, da naj gre z njima v dotično hišo, češ da bodo babo, če bo treba, tudi malo premi- kastili; ker jim dela sitnosti za tistih par di- narjev. To pa se je zdelo tipografu že vendar malo preneumno in namignil je detektivu, ki je pristopil in napovedal zakotnima trgovce- ma aretacijo. Eden izmed njih se je tako raz- jezil, da je potegnil celo nož in se je hotel nad tipografom maščevati, kar pa se mu seveda ni posrečilo. Na policiji so končno ugotovili, da sta podjetna trgovca z usnjem znana ljubljans- ka pohajaja in nevarna pohajaja brezposelni mizar Franc Zakotnik iz Križevniške ulice 5 in pa brezposelni delavec Ivan Novak, ki sta- nuje začasno v Št. Vidu, odkoder prihaja v Ljubljano k svojim tovarišem. — Pri strogem zaslišanju sta lopova končno priznala, da nimata seveda nobenega usnja na razpolo- g in sta nameravala izvesti od tipografa večji znesek denarja, če bi pa to ne šlo z lepo, pa sta bila pripravljena ga eventuelno na dvori- šču kje pobiti in oropati. Oba potepuha lo- pova, ki sta bila že večkrat kaznovana, so iz ročic sodišču.

— Trgovski pomočnik g. Ivan Zabukovec, o katerem se je poročalo 18. t. m., da je z mo- tornim kolesom podrl delavko Alojzijo Gostič in jo še par metrov vlekel po tleh, izjavlja, da jo je pač podrl, da je pa motor ni vlekel za sabo, ker je bil motor takoj ustavljen.

— Lj. Petkov trg je bil bogat in živahen. Poleg običajnega blaga je bilo jako mnogo raznih posnih jedil. Na ribjem trgu je bilo precej rib in sicer klini, mreine in ščuke. Bile pa so ribe precej drage in so številni kupci odhajali radi previsokih cen. Zadovoljiti so se morali pač s cenejšimi posnimi jestvina- mi. Cele košare polne raznih gob, jurčkov, lisic in drugih so prinesli razni okoličani. Toda tudi gobe so bile zelo drage — po iz- reku nekaterih gospodinj dražje kot meso, posebno če upoštevajo, da imajo pri mesu še juho. Med številnimi košarami raznega res- jako lepega sadja so prinesle nekatere ženske že letošnje orehe in so jih prodajale po 12—15 kron liter. — Poleg zelenjave in sadja je bilo na trgu jako mnogo kuretine in golobov in pa domačih zajcev. Cene niso bile ravno pretirane. Trg je bil zelo dobro obiskan in se je stržilo mnogo blaga.

— Lj. Policijske vesti. Včeraj je bilo vlože- nth 19 ovadb in sicer radi tatvine 2, kaljenja nočnega miru 5, radi prestopka cestno poli- cijskega reda 7, radi prestopka obrtnega reda 2, radi nedostojnega vedenja 1, radi goljufije 1 in radi nezgode 1.

Naznanila.

TEKMOVALNO STRELJANJE, ki ga pri- redi strelski klub »Gričec« pri »Tičku« na gričcu, se prične danes ob 2. popoldne in traja do jutri do 12. opoldne. Številni krasni dobiki. — Jutri popoldne ob treh se prične istotam VINSKA TRGATEV. Kdor se hoče izborno zabavati in pošteno nasmejati, naj pride. Vstop prost.

Brezovica pri Ljubljani. V nedeljo zve- čer ob 8. uri vpizori pevski odsek na Glincah v dvorani Kat. doma dramatično predstave »Mrak« z gostovanjem g. Edvarda Gregorina člana Narodnega gledališča v Ljubljani. — Vstopnice so v predprodaji in konsumu na Glincah, in v nedeljo od 4. ure naprej v Kat. domu.

O moderni grafiki in grafičnih tehnikah bo predaval dr. F. Mesesnel danes ob 4.30 pop. v grafičnem oddelku »Mánesove« razstave v Jakopičevem paviljonu.

Zanimivosti.

Zgodovina vžgalic.

Theophrast piše, da je prvo pripravo za napravljjanje ognja izumil bog Merkur. Drgnil je dva kosa lesa, enega tršega in enega mehkejšega tako dolgo, da se je mehkejši kos vžgal. Še sedaj uporabljajo to metodo primitivni rodovi črncev v Afriki. Delo je pa silno zamudno in utrudljivo. Kdor je že preizkusil in si obdrnil roke pri tem, bo razumel, zakaj so v starih časih pazili na ogenj tako, kakor zdaj na primer na zlato uro. Razumel bo tudi, kak velikanski napredek je pomenila iznajdba »pnevmatičnega kresala« sredi 18. stoletja. Iznašel ga je leta 1770. Dumoutier. »Pnevmatično kresalo« sloni na istem principu kakor »stroj« boga Merkurja: mehanično delo se spremeni v toploto. V cevi z zrakom se stisne zrak, ki se vsled tega tako segreje, da vžge gobo, pritrjeno na koncu cevi. Cenjenim bralcem bo to razumljivo, če opozorimo na dejstvo, da se močno segreje tudi pumpa, ki jo rabijo kolesarji za polnenje cevi. To vžgalo rabi baje še dandanes prebivalstvo Zadne Indije.

Prvo kemično vžgalo in s tem prvi predhodnik moderne vžgalice je sledil kaj kmalu Dumoutierovi iznajdbi.

Ze deset let kasneje, 1780, je konstruiral Fürstenberger v Bazelu pripravo, kjer se je vžgal vodik (plin, dobljen iz cinka in žveple- ne kisline) po električni iskri. Toda iskro se je moralo dobiti šele z drgnjenjem smolnate pogače z lisičjim repom in to elektriciteto prenesti z »elektroforja« na vžgalno pripravo. (Vse je bilo tako komplicirano in zvezano s tolikimi težkočami, da je Fürstenbergerjevo pripravo daleč prekosil Döbereinerjev vžgalnik, ki je prva popolnoma kemična vžgalna priprava in ki ga je Döbereiner prvič konstruiral leta 1824 v Jeni. Razlikuje se od Fürstenbergerjevega le v načinu vžiganja. To se je izvršilo tako, da je teklo tok vodika ob gobastem platinu. Platin se je pri tem razžare- l in vžgal vodik. To pravzaprav je bila Döbereinerjeva iznajdba. Čudni pojav spada v še zdaj ne čisto pojasnjeno polje »katalitičnih« procesov. V tem razumejo kemične procese, ki potekajo sami od sebe izredno počasi, ki pa ob prisotnosti gotove kot »katalizator« učinkujejo snovi potečejo veliko hitreje, med tem ko ostane katalizator popolnoma nespremenjen. Pri Döbereinerjevem stroju je bil gobasti platin katalizator. Döbereinerjev stroj je na svojem polju dosegel vse, kar se je dalo v tej smeri doseči. Bil je vsekakor velik korak naprej. Toda nedostatki so bili precejšnji: potreboval je veliko in težko posodo z žvepleno kislino. Temu je odpomogla iznajdba francoskega kemika Bertholleta, ki je našel leta 1786 način pridobivanja čistega kalijevega klorata in odkril, da ta nedolžno izgledajoča snov nikakor ni tako nedolžna, če se jo drgne ali tolče z gorljivimi snovmi vred, n. pr. z žveplom. Potem silno hitro zgori ali eksplodira ter ima na vesti že težke nesreče. Manj nevaren je, če se kane v zmes kapljico žveple- ne kisline.

Praktično je to dejstvo izbral 1805 Clauzel; napravil je vžgalice približno slične današnjim. Imele so kapico iz kalijevega klorata, žvepla in kleja in so se pred vporabo morale pomočiti v žvepleno kislino. Pa so zopet imele nedostatke: dostikrat se niso vžgale, ampak eksplodirale in neprijetno je bilo nositi steklenico z žvepleno kislino s seboj.

Leta 1816 je zadal tudi tej obliki vžgalice smrtni udarec Derosue v Turinu. Napravil je fosfor vsebujočo maso, ki se je vžgala pri drgnjenju ob vsako hrapavo ploskev. Za praktično izrabo je manjkala le še možnost, poceni in zložno izdelovati velike množine lesa in male palčice. Tu je tehnika prvič posegla vmes. Leta 1822 je Weilhofer na Dunaju konstruiral stroj, ki je izdeloval palčice zaželjene oblike in leto kasneje je dal Kammerer v Ludwigsburgu že prve fosforove vžgalice en gros v promet.

Pa tudi te niso bile popolne. Imele so dve napaki in sicer: prvič so se vžgale v najnepripravljenem trenutku, ki si ga je moral človek misliti, ker so se vnele že z malenkostnim drgnjenjem koderkolisibodi in so bile torej prav nevarne; drugič pa so bile radi fosforja v kapicah zelo strupene. Bile so seveda vsem dostopne, s tem pa tudi strup, ki se je vporabljal potem v zločinske in nesmetne svrhe. Umori in samomori s fosforjem so postali naravnost moderni, tako da so vžgalice oblasti kmalu prepovedale.

Pa znanost je šla naprej. Leta 1847 je našel Schrötter, da se spremeni strupeni, rumeni fosfor v nestrupenega, rdečega, če se ga ogreva v zaprti posodi brez zraka, kjer ne more zgoreti. S tem ostane fosfor še vedno fosfor, le lastnosti se spremenijo. Vžge se veliko težje kot beli fosfor. Dočim se ta že vžge, če se ga dotaknemo z malo ogreto iglo, je treba pri rdečem 300 stopinj Celzija. Rdeči fosfor se v temi ne sveti, beli pa zelenkasto in, kar je glavno, rdeči fosfor — ni strupen.

Beli fosfor so poznali najbrže že babilonski duhovni, pa se je kasneje pozabilo, dokler ga ni leta 1869 odkril alkimist Braud.

Jasno je, da so pričeli po večletnih poskusih producirati vžgalice z rdečim fosforjem v kapicah. Leta 1848. je iznašel Rudolf Kristijan Böttger »varnostne vžgalice«, ki so se kasneje splošno razširile kot »švedske vž-

galice«. Te vžgalice so imele po dve kapici. Na vsakem koncu eno. Ena kapica je vsebovala zmes kalijevega klorata in žvepla, druga pa rdeči fosfor in lepilo. Pred vporabo se je morala vžgalica v sredi prelomiti in kapici drgniti drugo ob drugo.

Kar sledi sedaj, je samo smotrna izdelava teh uspehov. 1866 je spravil Lundström vžgalice brez fosforja v promet v znanih škatljicah »utan Swafel och Phosphor« in leta 1870 so dobile škatljice svojo današnjo obliko s tem, da so jim dodali za drgnjenje dve stranski ploskvi iz rdečega fosforja in steklenega prahu. Stem je seveda odpadla druga kapica na vžgalicah.

Tehnika je šla s tem razvojem paralelno pot. Istega leta je konstruiral Amerikanec Barber v Newyorku prvi univerzalni stroj, ki je predelal leseno desko v odgovarjajočo množino popolnoma gotovih vžgalic. Najpreide- mo veliko število iznajd, ki omogočujejo fabrikacijo nestrupenih in nenevarnih vžgalic, ki se vžgo vseeno na vsaki hrapavi ploskvi in naj omenimo le novodobno univerzalni stroj, ki izdelava dnevno nad tri milijone vžgalic in jih zloži v 50.000 škatljice in ki rabi le štiri ljudi za postrežbo!

Če si predočimo to velikansko delo in dolgo, trnjevo pot, ki vodi od lesene priprave divjakov do novodobne vžgalice, moramo priznati, da zgodovina te neznatne lesene palčice ni ena najmanj zanimivih v veliki knjigi znanosti in tehnike.

KOLIKO KROMPIRJA PORABI DNEVNO BERLIN?

Dasi je krompir nad 100 let stara in v prehrani ena najvažnejših življenjskih potrebščin, ki igra radi svojih obilnih redilnih snovi v vseh slojih, zlasti pa med manj premožnimi zelo pomembno vlogo, vendar do sedaj še nimamo zanesljivih podatkov, koliko krompirja se pravzaprav povprečno porabi. Koncem meseca aprila 1915 se je pričelo med berlinskimi delavstvom in uradnim živahno gibanje za ugotovitev dnevno porabljene količine krompirja in so dognali, da porabi dnevno en odrasel človek povprečno 591 gramov krompirja. To je razmeroma veliko. Vpoštevati pa je treba, da je leta 1915. bila vporaba kruha v Berlinu že znatno omejena. V splošnem se računa, da se je pred vojno porabilo na eno glavo dnevno trideset funt krompirja. Medtem pa se je način prehrane najširših krogov tako poslabšal, da se je vporaba krompirja zelo zvišala. Brezdvomno se povzije sedaj veliko več krompirja kakor pred vojno, tako da pride danes na eno osebo povprečno na dan najmanj 500 gramov. Berlin, ki ima okroglo 4 milijone prebivalcev, tedaj rabi dnevno 2000 ton krompirja, kar zneso na leto 730.000 ton.

Za preskrbo Berlina s krompirjem ima lastni pridelek v notranjosti države le podrejen pomen. Lastni pridelek krompirja znaša komaj 50.000 ton na leto, torej niti desetino tega, kar se potrebuje. Berlin je tedaj v veliki meri navezan na dovoz krompirja od zunanaj. Glavna zalagateljica Berlina v tem slučaju je provinca Brandenburg, ki pridelava veliko več krompirja, kakor ga rabi sama. V letih 1912.—1914. je znašal celokupni dovoz krompirja v Berlin povprečno 355.000 ton na leto. V letih 1916.—1917. že 600.000 ton in leta 1918. celo okoli 900.000 ton. V naslednjih dveh letih so te številke padle na 626.000, odnosno 610.000 ton, v letih 1921. in 1922. malo nad 500.000 ton. Ker so bile prevozne tarife na železnicah za transport krompirja zelo nizke, so bila železniška skladišča zadnja leta tako napolnjena s krompirjem, da za drugo transportno blago dostikrat sploh ni bilo nobenega prostora. Na lokalnih, tovarnih in osebnih vlakih je bilo čisto toliko krompirja, da potniki niso mogli najti mesta.

S krompirjem je bila tedaj nemška prestolnica kljub vsemu pomanjkanju dobro zalozena. Kolikor bolj se stabilizirajo razmere v prehrani, toliko manjši je dovoz krompirja v Berlin. Vsekakor pa je pričakovati, da količina potrebnega krompirja ne bo padla izpod 750.000 ton letno, kajti krompir je kakor pri nas, tako tudi v Berlinu in vsepovsod najvažnejše prehranjevalno sredstvo.

MEGLA IN OBLAKI

spadajo k najresnejšim oviram zrakoplovstva. Z veliko večjo sigurnostjo se bo vršil zračni promet, če se posreči odstraniti meglo in oblake vsaj v bližini letališč. Zdal se je posrečilo dvema raziskovalcema, dr. Wilder Baucroftu in prof. Francis Warrenu, da sta razgnala oblake nad letališčem pri Dayton v Ohio s tem, da sta jih posula iz aeroplana z električno nabitim peskom. Pozitivno nabita peščena zrnca so privlačila najmanjše vodne kapljice v megli, da so se združile v vedno večje, dokler niso padle na zemljo kot dež, v mrzlih dneh pa kot sneg. S približno 40 kg silno fino zmletega peska, ki je bil nabit z 15000 volti, se je posrečilo odstraniti oblak, ki je meril 5—6 kvadratnih kilometrov. Raziskovalca upata doseči pri uporabi peska, nabitega s 30000 volti, in pri uporabi aparatov, ki bodo pesek še bolj razpršili, še lepše uspehe. Ameriški letalec Orville Wright opisuje ves poteh sledeče: »Ko sem delal nekega dne v svoji sobi, sem začul nad seboj glas aeroplana. Sklonil sem se skozi okno in videl, kako

je letel aeroplan ravno v oblak. Izginil je očem in se prikazal po 10 ali 15 sekundah na drugem koncu oblaka. Za njimi se je vlekel kakor dolg rop oblak, ki sem ga imel sprva za dim, dokler nisem spoznal, da je zelo fin pesek, ki ga je letalo raztresalo. Postalo mi je jasno, da gre za poskuse dr. Warrenu, o kojih sem že prej dosti slišal. Ko je preletel aeroplan oblak pet- ali šestkrat, se je pričel ta razredčati in po 3 ali 4 minutah je popolnoma izginil. Isto se je zgodilo s sosednjim oblakom, ko ga je letalo nekolikokrat preletelo. Tretji oblak je izginil na isti način, ne da bi bil opazil kaj dežja ali drugih padavin.« V najkrajšem času se bodo vršili poskusi v večjem obsegu nad Atlantskim oceanom.

TELESNA TEŽA IN DOLGO ŽIVLJENJE.

O tem je zbrala Metropolitani-življenjska zavarovalna družba v Newyorku prav interesantne skupnjane. Kolikor večja je teža nad normalo, toliko slabši so izgledi za zavarovano življenje. Vendar je v mladosti majhna teža nad normalo v splošnem ugodna: takih ljudi umre v splošnem manj za tuberkulozo. Po 35 letih postane pa tudi že majhna teža nad normalo nevarna. Pri majhnih 40—44-letnih ljudeh znači teža nad normalo za 20 odstotkov zvišanje umrljivosti za 30 odstotkov nad normalo. Teža nad normalo je navadno prednost, razen pri slokih ljudeh v mladosti. 30 odstotkov teže pod normalo pri velikosti 177 cm znači riziko 50 odstotkov. Nad 40 let je pa 10—20 odstotkov teže pod normalo najboljše sigurnost za dolgo življenje. Po vsem tem srednja rast telesa ni najboljša, da postane človek star, pač pa lahka.

VODNE SILE ZEMLJE.

Po cenitvi kanadskega notranjega ministra znašajo momentano izrabljene zemeljske vodne sile 15—16 milijonov konjskih sil. Vso porabo energije na svetu pa cenijo na 120 milijonov konjskih sil; vodne sile dajejo toraj le osminko obratne sile. Vse ostalo, sedem osmink pa odpade na premog, bencin in druga kuriva. Združene države razpolagajo z 28 milijoni konjskih sil vodne moči, od katerih je pa izrabljenih le 7 milijonov. Kanada izrablja od svojih razpoložljivih 27 milijonov HP 3.4 milijone, Francija od svojih 5.6 milijonov le 0.9 milijona, Nemčija od svojih 1.5 milijonov 0.6 HP, Norveška od 5 milijonov 1.12 milijona HP. Po tej statistiki je Nemčija, ki se jo mora šteti med najmanj z vodno močjo blagoslovljene dežele, svoje vodne moči na videz najboljše izrabila; saj uporablja skoro polovico svojih razpoložljivih sil. V resnici se pa po najnovejših računih cenil vodna moč Nemčije dosti višje, do 3.4 milijone HP pri srednjem stanju vode. Francija je izkoristila le 11 odstotkov, Anglija celo le 8 odstotkov (1 milijon HP). Za Nemčijo so švica, nato Združene države, Italija in Norveška, ki so izrabile največji del svojih vodopadov za dobavo energije. Posebno v Norveški se porabi 400.000 konjskih sil samo za dobavo dušika iz zraka in za fabrikacijo soliterne kisline in drugih dušikovih spojin.

EGIPČANSKA ČEBELA

je manjša in lepše pisana kot naša. Po naravi je precej huda in njen pik zelo boli. Tudi ni tako pridna kakor evropska čebela in nosi veliko manj medu. Njeno državno življenje ni popolnoma tako, kakor pri naši čebeli, ampak dosti primitivnejše. Čebelo goje Kopti in Arabci na svoj način. Prebivalci zmešajo Nilovo blato in kravje odpadke, si napravijo iz tega dolge valje, cevem podobne, in jih posuše. Ponekod jih ovijejo z vrbovimi šibami. Dolgi so približno 1-20 m in 16—18 cm široki. Sprejaj in zadaj jih zapro s pokrovom, le v sprednjem puste malo odprtino. Nato naložijo te »panje« enega vrh drugega ter zalijejo prostore med njimi z blatom — in čebelnjak je gotov. Tako nastanejo stavbe visoke do dva metra. Satje iztezejo kar z zalego vred ter iztisnejo strd z rokami, vosek pa stale z vrel vodo. Strd pridobivajo le enkrat v letu; vsled takega postopanja je seveda slaba in uživajo jo le domačini.

Ta način čebelarstva je v Egiptu zelo star in zdi se, da se je ohranil tisočletja sem skoraj nespremenjen.

Najstarejše sporočilo v življenju čebele in njeni uporabi se nahaja na sarkofagu kralja Mena, ki je živel krog leta 3623. pred Kristovim rojstvom. Takrat so pisali besedo kralj tako, da so naslikali čebelo, ki naj predstavlja »suten« — kralja. — Dosti obširnejše poročilo o starem čebelarstvu nam daje staro-egipčanski relief iz leta 2600. pred Kristom v templju kralja »Ne-user-re«. Kaže nam staro-egipčansko čebelarstvo in dobivanje medu, ki je današnjemu postopanju izredno podobno. Tudi čebelnjak je podoben današnjemu, samo da je bil pred tisoči let gotovo zidan iz žganih posod, kar je samo dokaz, da na reliefu ne gre za pridobivanje medu divjih čebel, ampak umetno gojenih.

ZA 1000 LET PREMOGA NA KITAJSKEM.

Kitajci trpijo tako zelo na pomanjkanju kuriva, da velja vroča voda kot velik luksus. V nasprotju z Japonci si morejo revnejši sloji na Kitajskem le redko dovoliti toplo kopel. Pri vsem tem pa ima provinca Schausi sama glasom cenitve prvih strokovnjakov dovolj dobrega premoga, da bi zadostoval za več kot 1000 let, tudi če se računa še tako veliko porabo. Velikansko nacionalno bogastvo, kojega vsebuje provinca Schausi le en del, bodo pri-

čeli v kratkem kopati. Gosto naseljene premo- govne kraje bodo zvezali z velikimi mest z železnicami. Od tega trenutka dalje smemo Evropejci računati s tem, da stopa Kitajska na novo važno zgodovinsko stopnjo razvoja.

Narodno gledišče.

OPERA.

V soboto dne 20. t. m. se poje priljubljeno J. Straussovo delo »Netopir«, ki se ni izvajalo v Ljubljani že več let. V glavnih vlogah nastopijo gospe Lovšeto ter gospodični Thalerjeva in Štiligojeva, gospodje Danilo, Kovač, Mohorič, Peček, Šubelj, Zupan in drugi. To zanimivo Straussovo delo v resnici zasluži naslov klasične komične opere ter si je našlo pot na vse velike svetovne odre. Netopir je bil že pred vojno stalno na repertoarju dunajske dvorne opere. — Dirigira g. kapelnik Nefat, režira g. P. Debevec. Plesje je naštudiral g. baletni mojster Trobiš, izvajajo jih gna Svobodova, g. Trobiš in baletni zbor.

Prosveta.

pr »Svetopisemske kateheze« za 1. razred in za 2. in 3. razred, s pripravo za prvo spoved, obhajilo in sv. birmo se dobijo po 10 Din in po 16 Din. Ljubljana: Jugoslovanska knjigarna in Prodajalna KTD (Ničman). — Celje: Knjigarna Goričar in Leskovšek. — Maribor: Tiskarna sv. Cirila.

pr »Vykupitelj« (Zveličar). Češki dramatik František Zavřel je pravkar dovršil igrokaz pod gornjim imenom. To delo bo uprizoril Jaroslav Kvapil v Vinogradskem mestnem gledališču.

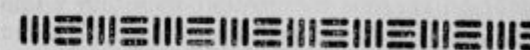
Turistika in sport.

Prvenstvene nogometne tekme 21 t. m. Jutri v nedeljo se vrše v območju Ljubljanskega nogometnega podsaveza važne prvenstvene tekme. V Ljubljani, na igrišču Ilirije, igra ta dopoldne Hermes in Jadran (ob 9. uri rezervi, ob 10.30 l. moštvi), ob 16. uri Ilirija in mariborski Rapid. Na igrišču Primorja tekmuje ta ob 10. uri Slovan in Slavija. V Mariboru se vrši tekma Maribor: Celje. Ilirija, ki je od leta 1918 dalje z uspehom branila svojo prvenstveno pozicijo, mora računati letos z mnogo tršim bojem. V Rapidu naleti v nedeljo na trenolno najnevarnejšega tekmeča. Zadnje srečanje med njima je končalo neodločno in tudi jutri nikakor ni vnaprej sigurno, da zmaga Ilirija. Ilirija bo imela predvidoma premoč v haljih in najbrže tudi v forwardu, zato pa razpolaga Rapid z boljšo obrambo in ima veliko prednost, da nastopi izpočit, medtem ko ima Ilirija za seboj težke tekme s Šaškom v Zagrebu, ki niso ostale brez sledu. — Zanimiv boj je pričakovati tudi med Hermesom in Jadranom. O Hermesu je znano, da marljivo trenira in da se nahaja v jako dobri formi, Jadran je svoje moštvo reorganiziral in ojačil z nekaterimi novimi silami. — V tekmi Slovan: Slavija je računati na sigurno zmago Slovana.

Slovan : Slavija. Prvenstvena tekma med omenjenima kluboma se vrši v nedeljo ob 10. dopoldne na igrišču SK Primorje. Ker sta oba kluba enako močna, bo ta tekma nudila gotovo lep športni užitek. Cene: 3, 5 in 10 Din.

Slovensko planinsko društvo naznanja, da so se do sedaj zatvorile sledeče koč: Malnerjeva in Orožnova pod Črno Prstjo ter Staničeva koč. V nedeljo 21. t. m. se zatvorijo: Triglavski dom na Kredarici, Aleksandrovi dom, Češka koč in Cojzova koč; ostale koč ostanejo do nadaljnjega odprte in oskrbovane.

Redna letna skupščina izvidnikov in planink za Slovenijo se bo vršila 28. t. m. ob četrta na 11 dopoldne v geom. risalnici ljubljanske realke. Tem potom se vabijo vsi izvidniki in njihovi stariši, vsi pobratimi ter prijatelji našega pokreta, da se je udeležijo.

NOVE UČNE KNJIGE

iz zaloge Jugoslov. knjigarne v Ljubljani:

Komatar-Dr. Capuder, Zgodovina novega veka za višje razrede srednjih šol (izide začetek oktobra).

Bučar, Zgodovina srednjega veka za višje razrede srednjih šol, vez. Din 60.— Kržišnik, Zemljepis za srednje šole III. del, vezano Din 28.—

Bučar, Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih šol. Din 35.—

Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev za višje razrede srednjih šol. (Izide začetek oktobra.)

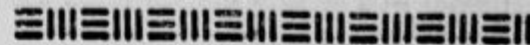
Melik, Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Din 32.—

Sodnik, Logaritmi. Petdecimale logaritmične in goniometrične (trigonometrične) tabele. Din 28.—

Ing. Novak, Zemljepisni atlas kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, sedem zemljevidov. Din 48.—

Ing. Kregar, Praktična perspektiva (izšla kot rokopis).

V zalogi so tudi šolske knjige za vse osnovne, meščanske in srednje šole.

Gospodarstvo.

Ravnatelj Andrej Zmave, Maribor.

Pred trgatvijo.

S tem člankom pričujemo z objavo serije zelo aktualnih razprav odličnega strokovnjaka gosp. A. Zmave, ravnatelja vinarske in sadjarske šole v Mariboru, na katere posebej opozarjamo naše čitatelje. Zlasti statistični material teh člankov je zbran vestno in z velikim trudom ter je deloma sploh nekaj čisto novega v naši strokovni literaturi. Uredništvo.

Naš vinogradnik dela z redkimi izjemami glede časa za spravlanje pridelkov dve glavni napaki: seno spravlja mnogo prepozno, grozdje pa mnogo prerano. Ker je strokovno iz večine nedostatkno izobražen, se ne zaveda ogromne gospodarske škode, ki si jo s tem sam povzroča in ki bi je ne bilo, če bi se dal poučiti.

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru začne s splošno trgatvijo — izvzemši izvestne rane in črne vrste — večinoma v drugi polovici oktobra ter jo končuje navadno šele v prvem tednu novembra z najboljšimi uspehi. Z daljšim odlaganjem trgatve je zvezan naravno tudi gotov riziko; vendar se moramo odločiti za kar mogoče pozne trgatve, ako hočemo pridobiti trajen boljši sloves našim vinškim pridelkom, ki naj ne služijo samo za lokalno porabo, ampak za inozemstvo, ako naj ima naše vinogradništvo narodno-gospodarski

Določevanje sladkorja in kisline v grozdju pred trgatvijo na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru 1921.—1923.

Vrsta	Leto	24. IX. 9. X. 18. X. 21. X. 24. X. 27. X.											
		odstotkov (%)											
		sl.	kis.	sl.	kis.	sl.	kis.	sl.	kis.	sl.	kis.	sl.	kis.
Beli burgundec	1921	18.8	0.9	21.6	0.8	—	—	—	—	—	—	—	—
	1922	16.—	0.9	18.9	0.93	17.5	0.9	16.2	0.94	—	—	—	—
	1923	17.—	1.26	19.—	1.13	20.2	1.07	—	—	—	—	—	—
Silvanec	1921	19.8	0.8	21.2	0.82	—	—	—	—	—	—	—	—
	1922	12.1	1.3	14.5	0.96	15.—	0.85	14.8	0.84	—	—	—	—
	1923	12.9	1.27	16.2	1.1	17.—	0.91	—	—	—	—	—	—
Rdeči tramlinc	1921	20.5	0.9	21.5	0.86	—	—	—	—	—	—	—	—
	1922	16.1	0.95	17.8	0.84	17.5	0.9	15.8	0.9	—	—	—	—
	1923	16.3	1.17	17.8	1.05	18.2	1.02	18.8	0.94	—	—	—	—
Moslavac s srednje lege	1921	15.5	1.1	19.8	0.95	—	—	—	—	—	—	—	—
	1922	14.2	1.08	14.4	1.12	15.5	1.25	16.—	1.2	—	—	—	—
	1923	13.4	1.55	15.7	1.34	16.5	1.2	17.4	1.2	18.7	1.14	—	—
Moslavac z višje lege	1921	15.9	1.05	20.4	1.—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1922	15.8	1.—	16.1	1.—	15.5	1.05	16.8	1.—	—	—	—	—
	1923	14.2	1.5	16.—	1.3	17.3	1.25	17.8	1.25	17.9	1.29	—	—
Laški rizling	1921	18.2	0.8	21.5	0.76	—	—	—	—	—	—	—	—
	1922	16.4	0.9	17.2	0.83	15.—	1.02	15.1	0.94	—	—	—	—
	1923	14.2	1.2	16.2	1.—	18.2	1.—	18.1	0.94	—	—	—	—
Rizling s srednje lege	1921	17.—	1.15	18.5	1.—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1922	14.2	1.4	16.7	1.1	17.—	1.15	14.1	1.1	—	—	—	—
	1923	14.6	1.68	16.9	1.3	19.1	1.3	19.—	1.24	19.7	1.16	19.06	1.15
Rizling z višje lege	1921	15.—	1.2	20.6	1.04	—	—	—	—	—	—	—	—
	1922	15.2	1.24	18.2	1.1	18.—	1.—	14.5	1.—	—	—	—	—
	1923	15.2	1.46	17.8	1.3	17.9	1.3	17.8	1.24	18.—	1.16	18.4	1.2

Taki poizkusi v malem pred trgatvijo nudi seve nepopolno sliko o razvoju grozdne kvalitete v celoti in so povprečni rezultati glavne trgatve nekoliko drugačni; kajti za preiskovanje jemljemo samo nekoliko grozdov (čim več, tem bolje!) in še teh ne iz istih trt in ne v enakem stadiju razvoja.

Nadalje je pri presoji navedenih podatkov upoštevati vremenske razmere tistih let, ki se označujejo takole: 1921. vroče in suho, 1922. poletje ugodno, jesen deževna, 1923. poletje neugodno, jesen lepa.

Nimamo nikake organizacije niti zakonitih predpisov za začetek splošne glavne trgatve. Ko bi imeli vsaj dobre vinarske zadruge na širši podlagi, moglo bi se marsikaj dobrega ukreniti zadržnim potom tudi v tem pogledu. Tako pa gre vse, kakor se komu zljubi; vinarji se ne brigajo za lasne gospodarske koristi in še manj se menijo za splošne interese. Ker ni primerne organizacije, niso vinogradi zadostno zaštrani; zato so

Sladkor za vinogradnike.

Pred kratkim sem vinogradnike opozoril na eventualno zboljšanje letošnjega vinskega mošta z dodatkom sladkorja ob trgatvi, ter sem pripomnil, da se je z merodajne strani pravočasno potrebno ukrenilo, da bi ministristvo naklonilo vsem vinogradnikom v Sloveniji v ta namen več vagonov prvovrstne sipe po znižani ceni.

Ker pa ni dosedaj še nikake tozadevne rešitve in tudi nikake gotovosti, da bi se naprošeni sladkor v zadostni množini (vsaj 30 vagonov) in o pravem času vinogradnikom naklonil, bi vsem prizadetim predvsem svetoval, da si sami iz zadrege pomagajo ter izkoristijo sedanji za njih ugodni sladkorno-kampanjski položaj.

Še pred tremi tedni je bila cena kristalnemu sladkorju (sipa) po 20 Din/kg; danes pa oferirajo razne tuzemske sladkorne tovarne »Sladkorne zvezet« že po 14.25 Din loco Slovenija; torej skoro 6 Din ceneje kot konec avgusta.

pomen in ako naj obvelja v konkurenčnem boju na svetovnem vinskem trgu.

Na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se vrše preiskave grozdnega soka na sladkor in kislino od leta 1921. dalje redno vsake tri dni, počenši vsako leto 24. septembra. Grozdje za to določenih vrst se jemlje vselej iz istih parcel.

Ob ugodnem vremenu količina sladkorja redno narašča, količina kisline pa pada, seveda pri različnih vrstah in v različnih legah v neenaki meri: v večji meri naravno pri pozni zrelosti vrstah, v manjši meri pri ranih vrstah, ki so že itak več ali manj dosegle svojo popolno zrelost in se praviloma tudi najprej trgajo.

Navedeni poizkusi so se l. 1921. pri vseh vrstah ponavljali šestkrat (do 9. X.), l. 1922. tudi pri vseh vrstah desetkrat (do 21. X.) l. 1923. pa pri belem burgundcu in silvanu samo devetkrat (do 18. X.), pri rdečem tramlincu in laškem rizlingu desetkrat (do 21. X.), pri moslavcu enajstkrat (do 24. X.) in pri rizlingu dvajsetkrat (do 27. X.). Radi preozkega prostora v preglednici niso navedeni rezultati vseh trodnevni preiskovanj grozdja kar po vrsti, ampak samo od prvega dne (24. IX.) za vse vrste, potem pa od pravkar navedenih dni, ko se je ena ali druga vrsta zadnjič preiskovala, in tako do konca preiskovanj (t. j. do 27. X.).

svojega mošta in domače pijače rabi, ne tvori nikake gospodarske zgube, ker sladkor se v gospodarstvu vedno dobro porabi. Pri tem je še vpoštevati, da sme s prostovoljno, proti polnemu plačilu nabavljenim sladkorjem, vsak posameznik poljubno razpolagati, dočim se mora od vlade po znižani ceni prepuščeni sladkor porabiti le za zboljšanje mošta in ne še drugih domačih pijač, osobito pa ne za nadaljno prodajo.

Če bi pa slučajno med tem še pravočasno dospel tudi vladni sladkor in če bi bil isti cenejši, kar pa je zbog tako padle cene precej dvomljivo, lahko vsakdo prevzame še ono malenkost kilogramov, ki proporcionalno nanj odpadejo.

Ta teden je sicer nastopilo krasno vreme za ugodno zoritev grozdja, vendar naj se navedena nabava sladkorja iz opreznosti za vsak slučaj takoj podvzame, da ne bo pozneje morebitnega kesanja ali celo očitavanja. — Fr. Gombač.

Tržno poročilo.

Ljubljana, dne 19. sept.

LES.

Od zadnjega poročila ne moremo zaznamovati bistvenih sprememb.

Izvozna trgovina se nahaja trenutno pod močnim vplivom nestabilnih in s tem nesigurnih valutnih razmer. Večjih zaključkov v tujih valutah ni zaznamovati in kolikor se jih je napravilo, so pravzaprav špekulativnega značaja, ker je osobito danes težko presoditi razvoj predvsem italijanske politike, ki — razumljivo — močno vpliva na gospodarski položaj. — V lesni trgovini vlada torej slejkoprej letargija, ker na eni strani izvozničarjem ne kaže delati zaključkov v tujih valutah, na drugi strani kupcem ne konvenira v očigled visokemu stanju dinarja delati sklepov v našem denarju. — Treba bo pač, kakor smo omenili, počakati nekaj časa, da se sedaj nastali položaj glede ponudbe in povpraševanja na en ali na drug način razreši. t. j., da se ali dinar ustali na gotovi višini in s tem nastopi tudi padec cen pri nas ali pa se zboljšajo valute v toliko, da bo izvoz sploh mogoč, kar je pri sedanjem stanju izključeno.

V Sloveniji vlada še vedno silno občutljivo pomanjkanje vagonov in se ta nedostatek kljub raznim intervencijam še ni odpravil. — Upati pa je vsekakor, v kolikor smo informirani, da bo ta kriza v doglednem času končana.

ZITO.

Na žitnem trgu se je kupčija vsled porasta dinarja popolnoma ustavila, tendenca je mlačna, vse pričakuje nadaljnih znižanj cen. Pšenica se ponuja po Din 350, moka po 550, stara koroza po 280, fižol beli po 440, otrobi po 180, ječmen po 330, koroza v storžih po 105, koroza za marec po 225.

MESO.

Zagreb. Na tedenski sejem dne 17. t. m. je bilo dognano srednje število živine, svinj pa zelo malo. Ker je dinar narastel, se ni ničesar kupovalo za izvoz, niti telet niti konj. Promet na sejmu je bil nezaten.

Cene so bile za kg žive teže sledeče: domači voli I. 13.50—15, II. 12.50—13, III. 10 do 11.50, svinje rejene 23—24, neregane 20, do 22.50, konji (za komad) tovrni, težki 7500 do 10.000, lahki 6.700—8.000, žrebata do 1 leta 2000—3200, do dve leti 2800—3700, do tri leta 3600—5000, starejša 4000—6500.

VINO.

Ako bo sedanje ugodno vreme ostalo, računamo lahko še na kvalitativno precej dober pridelek. V Dalmaciji se je začela trgatve že 9. t. m. Grozdje je lepo in popolnoma zrelo. Povprečna mera sladkorja je okoli 19 odstot, tako da bo vino imelo 11—12 odstot, po maligantu. Kar se tiče blaga, je še precej izdatno in se računa na 100 l mošta 128 kg grozdja. Grozdje se plačuje po Din 2.25, dočim je v Vrhu, kjer se je tudi že pričela trgatve, precej dražje in se plačuje tam grozdje do 3.50 Din za kg.

V Ljubljani je že prišel na trg novi mošt (na pr. pri Gospodarski zvezi) in stane ca. Din 7—7.50.

SLADKOR.

Vsa poročila označujejo sladkorno kampanjo za zelo ugodno tako pri nas kakor tudi v drugih produkcijskih državah. Oficijelne cennitve sicer še niso objavljene, vendar naznačujejo povišek letošnje produkcije v primeri z lanskim s ca. 1.2—1.5 milijonov ton surovega sladkorja v svetovnem obsegu. Za končni uspeh kampanje je odločilno seveda vreme zadnjih tednov zorenja repe. Razen v Franciji znaša povsod sladkorna vsebina precej manj kot lani. V naši državi računa poljedelsko ministristvo na pridelek ca. 120.000 ton. V splošnem računajo, da rendement sladkorja ne bo

presegal 8 odstot, dočim je dosegla sladkorna pesa lani povprečno 11 odstot. Srednji rendement zadnjih 10 kampanj je ca. 10 odstot.

Češki sladkorni kartel je določil za domači trg ceno kristalnemu sladkorju Kč 440 feo tovarna. Na pariški borzi notira sladkor za september 234, oktober 205.5, oktober-december 203.25, november januar 202.25. V Newyorku notira Kuba september 4.25, december 4.03, januar 3.60, marec 3.35, maj 3.43. Londonski trg je čvrst. Praška borza notira sladkor nove kampanje: oktober-december tovarne Kolin-Pardubice 222.5.

Na našem sladkornem trgu vlada dalje kaos v cenah. Cene se vsled zelo dobre letine nikakor ne morejo ustaliti ter je pričakovati nadaljnih znižanj. Čujejo pa se že glasovi, da se ustanovi sladkorni kartel, ki bi zopet lahko diktiral cene sladkorju. Tudi se že k temu komentarju obeta, da bo cena sladkorju že v kratkem poskočila, če ne preje pa proti koncu tekočega leta. Proti temu pa bi morali najodločnejše protestirati vsi konzumenti, kajti ako je pesa čez mero dobro obrodila, naj ima tudi konzument nekaj od tega. Temu protestu pa bi gotovo morala vlada ugoditi in namere sladkornih tovarnih prepričati. Čim bolj se cena zniža, tem večji bo konzum, pri čemur pa bodo tudi tovarne prišle na svoj račun.

g Odprava tarifnih olajšav za sezone transporte. Prometno ministristvo je ukinilo tarifne olajšave za sezone transporte. Potemtakem bo treba plačati v zimskih mesecih cele tarife.

g Mažarsko-jugoslovanska gospodarska pogajanja. Dne 16. t. m. so bila v Budimpešti prekinjena mažarsko-jugoslovanska gospodarska pogajanja. Pogajajo se predvsem zaradi obojestranskega znižanja tarif za blago, ki gre iz Jugoslavije preko Mažarske na zapad, oziroma iz Mažarske preko Jugoslavije na vzhod in na Jadransko morje.

g Nova parobrodna družba. V Splitu se vrši 28. t. m. ustanovni občni zbor nove paroplovne družbe z imenom »Jugoslavensko-amerikansko brodersko akcijsko društvo«, pri kateri so udeleženi naši izseljenci v Južni Ameriki.

g Gospodarska konferenca v Osijeku. Dne 16. t. m. bi se morala vršiti v Osijeku konferenca gospodarskih krogov iz Slavonije. Konferenca je preložena na prihodnji mesec.

g Naše državne finance. Od 1. julija 1923 pa do 31. marca t. l. so znašali državni dohodki 7 milijard 414 milijonov (v proračunu je bilo določenih le 5 milijard 201 milijon dinarjev), izdatki pa 7 milijard 414 milijonov dinarjev; proračun je določal le 6 milijard 101 milijon dinarjev).

g Anketa o izseljeniškem vprašanju. To dni se vrši pod predsedstvom ministra za socialno politiko v Zagrebu anketa o izseljeniškem vprašanju. O rezultatih te z narodno gospodarskega in socialnega stališča važne ankete bomo prinesli podrobnejše poročilo.

g Odprava davka v Italiji. Dne 15. t. m. je odpravljen s kralj. dekretom davek na vino. Finančni minister je pooblaščen, da izda vsa potrebna navodila za končnoveljavno likvidacijo davka na prodano ali sicer konzumirano vino. Dekret bo naknadno predloženo parlamentu, da se vzakoni. Ta naredba, ki je bila izdana zato, da se omili vinska kriza v Italiji, je vzbudila v interesiranih krogih živahno odobravanje. Radi odprave vinskega davka zgubi državni erar ca 540 milijonov lir, ki jih hoče vlada nadoknaditi na ta način, da je povišala užitninsko takso za surovo kavo na Lit 200 oz. 220 in na Lit 308 za žgano kavo. Istotako so povišane produkcijske in temu odgovarjajoče uvozne pristojbine na kavine nadomestke od Lit 350 na 420. Razven tega se je povišala produkcijska in temu odgovarjajoča uvozna pristojbina za sladkor I. od Lit 300 na Lit 400 za 100 kg in od Lit 288 na Lit 394 za sladkor II.

g Obtok bankovcev v Češkoslovaški. Dne 15. t. m. je bilo v Češkoslovaški v obtoku za 7 milijard 853 milijonov Kč bankovcev.

g Položaj v Češkoslovaški. V pretekli sladkorni kampanji je Češkoslovaška izvozila 644.000 ton sladkorja v kampanji 1922-23 pa 371.000 ton. Od izvoza v pretekli kampanji je Anglija kupila tri četrtine. Tudi Švica, Avstrija in Turčija so zelo dobre odjemalke češkega sladkorja. V prvih sedmih mesecih t. l. je znašal prebitek izvoza nad uvozom 651 milijonov češkoslovaških kron.

g Izvoz žita iz Rusije. Letošnjo žetev v Rusiji cenijo na 2.6 milijardi pudov (pud ima 16.38 kg). Izvozilo pa se bo samo zaloge iz preteklega leta, ki znašajo 165 milijonov pudov.

Borze.

19. septembra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 3.16875—3.19875 (3.1209 do 3.1590), London 324.50—327.50 (319 do 322), Newyork 7175—7275 (71—72), Pariz 3.90 (3.8410—3.9010), Praga 2.1690—2.1990 (2.1390 do 2.1690), Dunaj 0.101950—0.103750 (0.100450 do 0.10245), Curih 13.60—13.70 (13.49—13.95), efekt. dolar 70.75—71.75 (70—71).

Curih. Belgrad 7.35 (7.35), Budimpešta 0.0068 (0.0068), Berlin 1.26 (1.26), Italija 23.20 (23.25), London 23.63 (23.69), Newyork 524.75 (529.25), Pariz 28.05 (28.25), Praga 15.90 (15.85), Dunaj 0.007170 (0.007480), Bukarešt 2.75 (2.80), Sofija 3.90 (3.85).

Še 38 let je

SARGOV

KALODONT

ZOBNA KREMA

Čisto belilo zobov

Dunaj. Devize: Belgrad 978, Kodanj 4990, London 316.300, Milan 3112, Newyork 70.935, Pariz 3757, Varšava 13.550. — **Valute:** dolarji 70.460, angleški funt 314.500, francoski frank 3715, lira 3090, dinar 975, češkoslovaška krona 2117.

Praga. Devize: Lira 149, Zagreb 46.85, Pariz 180.25, London 151.425, Newyork 33.95.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska posojilnica, d. d., Celje 210, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 225—240, Merkantilna banka, Kočevje 123 do 130, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 916 do 922, Slavenska banka, Zagreb 100—102, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 150 do 154, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 475, Združene papirnice Vevče 123 do 130, 4 in pol odstot. kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 90.

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 109—110, Hrv. sveopća kreditna banka, Zagreb 112—113, Hrv. slav. zemaljska hipotekarna banka, Zagreb 58—60, Jugoslavenska banka, Zagreb, 103—106, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915—917, Slavenska banka, Zagreb 100—104, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 220—225, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera 875—900, Našica 84, Gutman 875 do 900, Slavonija 77—79, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 150, Združene papirnice Vevče 123—125, 7 odstot. drž. invest. posojilo 64 do 64.50, Vojna odškodnina 115—116.

Dunaj. Živnostenska banka 815.000, Alpine 879.000, Greinitz 143.000, Kranjska industrijska družba 745.000, Trboveljska družba

419.000, Hrvatska eskomptna banka 160.000, Leykam 106.000, Jugoslavenska banka 93.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 53.500, Avstrijske tvornice za dušik 170.000, Slavex 210.000, Slavonija 71.000.

BLAGO.

Les: Bordonali, fco meja 515, trami monte, fco meja 415, deske I., II., III., fco meja 630, deske III., od 14 cm napr., media 22, fco meja 545, remeljni 35-70, 70-70, 40-80, 80-80, 4 m, fco meja 615, drva, suha, bukova, 1 m dolžine, fco nakladalna postaja 2 vag. 26,

27, 26, zaklj., oglje Ia, vilano, eksp. blago, fco meja 124. — **Zito in poljski pridelki:** pšenica domača, fco Ljubljana 365, pšenica bačka, fco Bačka post 75-76 2 vag. 350, 350, 350 zaklj., koruza bačka, fco Bačka postaja 290, oves bački, fco Bačka postaja 270, suhe gobe po kakovosti 50—58, laneno seme, par. Ljubljana 690, konopla mandžurska, bito za ntto, fco Ljubljana 880, otrobi pšenični, fco Ljubljana 225, pšenična moka 0 bačka, fco Bačka postaja 1 vag. 540, 540, 540 zaklj., pšenična moka 2 bačka, fco Bačka postaja 480,

JOHAN

se dobiva v vseh specerijskih prodajalnah

Pisarna: Ljubljana, Gradišče 13

divja repica, fco Slavenska postaja 260, krompir uzančni, fco nakladalna postaja 120—130. — **Stročnice, sadje:** fižol ribničan, bito za ntto, fco Postoj. trans. 700, Fižol ribničan, netto, fco Ljubljana 600, fižol prepeličar, netto, fco Ljubljana 525, fižol mandolon, netto, fco Ljubljana 400. — **Seno, slama:** seno Ia, sladko, prešano, fco Ljubljana 75. — **Vino:** Vino belo, dolensko, štajersko, hrvatsko, po vzorcu, fco nakladal. postaja 715—800. — **Ko-vine in rude:** Jeklo po vzorcu, fco vagon nakladalna postaja 27.

Specielno za gospode DUHOVNIKE nudi črne

dežne in Hubertus-plašče

ter PELERINE samo iz prvovrstnega in nepremočljivega blaga konfekcijska in modna TRGOVINA

Fran Lukić, Pred škofijo 19.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenca v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
18./9. 21 h	740.1	15.4	0.4	jasno s. v.	
19./9. 7 h	740.5	13.6	0.4	megla	0.0
19./9. 14 h	739.5	16.8	1.3	jasno	

Potrji globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljani soprog, brat, svak in stric, gosp.

Franjo Papst

višji revident drž. železnice

po dolgi in mučni bolezni dne 19. t. m. ob 9.50 zjutraj, previden s sv. zakramenti, v 49. letu starosti mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, 21. t. m. ob 4. pop. iz hiše žalosti, Kolodvorska ulica 34, na kolodvor, odkoder se truplo prepelje na postajo Videm—Krško, in prenese v rodbinsko grobnico na ondoto pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi sv. Petra jutri, v soboto, ob pol 8. uri. — Vsem, ki ste ga poznali, ga priporočamo v molitev.

Ljubljana, dne 19. septembra 1924.

Žalujoča soproga in ostali sorodniki.

Brez posebnega obvestila.

Ceno se proda popolnoma nova SALONSKA OBLEKA, ZIMSKA SUKNJA in SINGER ŠIVALNI STROJ. — Poljanska cesta št. 21/1, levo. 5721

Šivalne stroje na obroke

najboljše tovarn z mnogimi pohvalnimi izjavami in 10-letnj. jamstvom za šivilje in krojače ter čevljarje kupite NAJČENJEJE pri L. REBOLJ v KRANJU. — Stroji so tudi za umetno vezenje, ki se podučuje pri meni vsak čas brezplačno.

STROJEPISKA

(blagajničarka), zmožna tudi drugih pis. del, išče službe. Je pripravljena pomagati druga hišna dela. Naslov v upravi lista pod št. 5728.

2 manjši hiši

se prodasta v sredini mesta. — Ponudbe pod št. 5718. V SREDINI MESTA. 5684

Storže

jelove, borove ter ZELOD in ŽIR kupuje Fructus LJUBLJANA, Tabor 2.

Prodasta se DVE KRAVI (dobri mlekarici) s teleti. — Poljanska cesta 55. 5703

avto

znamke PUCH, se vsled rodbinskih razmer cenijo prodati ali pa zamenjati s kakim drugim blagom. — Naslov v upravi lista pod št. 5723

KNJIGOVODJA

mlad, neženjen, s prakso, zmožen samost. vodstva pisarne, organizator ter godbenik, želi premeniti mesto. Najraje na deželo. — Naslov pri »Slovenec« pod št. 5718.

ISČE SE proti dobri plači

SIRAR

za tovarno sira Szűcs & Szász Stara Moravica — Bačka.

Kupim dobro ohranjen HARMONIJ. Ponudbe na upravo lista pod »Harmonije«. 5730

KLAVIRJE

in HARMONIJ na obroke: Bösendorfer, Förster, Steinway etc. Vse instrumente za bleh- in štrah- godbo, strune in žice vseh vrst na debelo in drobno. ALFONZ BREZNIK, Ljubljana, Mestni trg 3 (pri magistratu). Najspodob. tvrdka Jugoslavije.

Kupim suhe LIPOVE PLOHE od 7 cm debeline naprej. — Ponudbe na Mib. HRIBAR, Ihan št. 44, pošta Domžale.

PERJE

kemično čiščeno, za pernice in blazine, kg Din 60.—. Belo gosje perje, skubljeno, kg Din 200.—, prima beli puh, kg Din 400.—, razpošilja po povzetju

Josip Brozović

ZAGREB, Boškovičeva ulica št. 18. Lastna tvornica perja

CEMENT

H. PETRIČ

LJUBLJANA

GOSPOSVETSKA

CESTA 16

Telefon 343

Prodam: KOZO mlekarico, švicarske pasme, in kompl. KOTEL, prosto stoječ, ne vzdani, za kuhanje voska i. dr. Naslov v upravi pod št. 5690 (osebno le popoldne).

Prvovrstne premoge

po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih dobavlja Dom. Čebin trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova 1/II.

Sobna OPRAVA, lepo renovirana, se proda po nizki ceni. Naslov v upravi pod št. 5727.

Kraj. dvorni goslar

M. Mušič

Ljubljana

Selenburgova ul. 6 Specialist v godalnih instrumentih.

Prvovrstna zaloga vseh glasbenih potrebščin. po konkurenč. cenah.

Pletilni STROJ št. 8

naprodaj. — Več povedo v Moravčah v Ljudskem domu.

Prodaja se po zelo ugodni ceni

HIŠA

blev s kletjo in mlin z močno vodno silo brez opreme, pripravo za vsaktero industrijo, v Radomljah 26 pri Kamniku. Marija MALEŠ. 5724

STROJNO PLETENJE

sprejemajo se deklice v pouk za stroj. pletenje po ugodnimi pogoji. — Ponudbe pod »POUK 8« na upravo lista.

NAPRODAJ JE

par črnih konj

z opremo, KRAVE in gosp. STROJI in drugi gospodarski predmeti. — STUĐENEC - IG, župnišče. 5710

Biljar - Seifert

Mantel plošča 95/100, brez sukna, 12 palic, 3 krogle, prav dobro ohranjen, se proda komplet za 3000 Din. — Kavarina »SLON« — Ljubljana.

Prodajmo lepo arondirano

POSESTVO

z lepim sadnim vrtnom, v lepem kraju pri železnici, blizu mesta. Posedstvo je lepo obdelano in se lahko redi več prešičev ter 6 glav živine. — Ponudbe na upravo lista pod »Lepo posetstvo« št. 5726.

5000 Din POSOJILA

iščem na posetstvo za pol leta. Dobre obresti. — Ponudbe do 25. septembra na upravo lista pod »POSAVJE«. 5689

Ročni voziček

popolnoma nov, močno okovan, vozi 200 do 300 kg, in dvokolesni VOZIČEK, nov, NAPRODAJ. — Naslov v upravi pod št. 5722.

JEŽICE, zdrave

kupuje tvrdka

PETER ŠETINA

Radeče pri Zidanem mostu.

Ponudba naj bo opremljena z vzorcem. 5665

Krompir, orehe,

suhe gobe, belo proso in druge deželne pridelke, KUPUJEM vsako množino in plačujem najvišje. — ANTON TRAVIZAN, trgovec, Bršljin, p. Novo mesto. 5629

MLIN in ŽAGA

naprodaj na veliki, stalni vodi, kjer ni voda nikdar ne prevelika in ne premajhna. Jez naraven. Mlin je s 6 pari kamnov in stope. — Vse v najboljšem stanju. — Naslov v upravi lista pod št. 5235.

INSTRUKTOR cand. phil.

išče hrano ali stan. Vsi predmeti, franc., laščina. Naslov v upravi lista pod št. 5653.

la Trapist. sir 24 D

čajno maslo 50

NUDI mlekarina

»HELVETIA«, Daruvar.

Za stanovanje

1 sobe in kuhinje v stari hiši dam NAGRADO istemu, ki mi ga preskrbi. Tudi plačam najemnino za 1 leto naprej. Naslov: L. REBOLJ, Kranj.

Kovine

BAKER, MED, PAKFONG, ROTGUSS, mehki SVINEC, ODPADKE kupujemo po najvišjih cenah. Po robo pošljemo. »BUTONIA«, Zagreb, Horvaška cesta 29, telefon 2261. 5208

Na ljubljanskih velesejmiti za slovele Jarčeve KRANJSKE

KLOBASE

razpošilja od 5 kg naprej tvrdka K. JARC, Ljubljana, Hradeškega vas 35. 5172

Kanalizirajte edino s cementnimi cevni znamko

„Vulkan“

ki je strojni izdelek, presega vse dosedanje ročno delo, gladko, trajnost, natančne stike, je lažji, kar je važno pri želenih transportih in pri polaganju. Velika zaloga celi, strešnikov, plošč za tla. Izvajanjem terazov in vsa stavbna dela.

Jos. Cihlař, Ljubljana Dunajska cesta 67. Telefon 735

Izurjena šivilja

SE ISČE za šivanje oblek v boljše hišo. — Naslov se izve v upravi lista pod št. 5683.

Pisarne, pozor!

PRODA SE večje število PISALNIH MIZ

v jako dobrem stanju. — Poizve se v upravi pod št. 5627.

POZOR, KROJAČI!

Popolnoma novi »SINGER« ŠIVALNI STROJI se po zelo nizkih cenah prodajajo, dokler traja zaloga, pri tvrdki IV. AUERHAMMER, Kolodvorska ulica št. 3. 5545

Šofer

dobro izurjen, z večletno prakso, samski, z dobrimi spričevili, išče službe. — Naslov v upravi lista pod »Zanesljiv št. 5652«

Charles Pettit:

Zgodba o grbavcu in mandarinu

(Dalje.)

In v glasu malega grbavca je bilo toliko melanholije, da se je Cheng-Ki-Ping u zasmilil.

Vprašal ga je:

»Torej bi tako radi izvedeli za moje mnenje.«

»O, da, blagorodje!«

»In mi prisežete, da se boste res obesili.«

»Naj se odvrnejo od mene vsi predniki, če lažem.«

»Pa dobro, dragi moj, naj vam povem. Ne razumem niti trohice v tej igri, ki me strahovito dolgočasi. Toda iz obzirnosti do svojih tovarišev, iz spoštovanja do tradicije in nekoliko morda tudi iz osebnih interesov, se moram delati, kakor da me strahovito zanima. Vidite, da sem odkritosrčen... Bodite torej zadovoljni in umrite v miru!«

In Cheng-Ki-Ping se je brzo oddaljil in pustil grbavca samega, ki se je kar topil v zahvali.

Drugo poglavje.

Ves srečen, da je končno le ušel svojemu zasledovalcu, je Cheng-Ki-Ping prišel v dvorano in si globoko oddahnil. Tam si vsaj nihče ni drznil staviti mu neprijetnih in razburljivih vprašanj.

Ko je prišel med svoje prijatelje, ki so sedeli okoli miz v prvi vrsti, se je čutil, kakor da je zavarovan s celim jezom književnikov proti nadležnejšem in vsiljivcem.

Skrbni kuli je že postavil predenj čajsko čaja. Lahko porcelanski pokrovec je ohranjal vonj in toploto. Cheng-Ki-Ping je z naslado srknil požirek dobrega čaja, pokajšal in se obrisal z majhnim koščkom papirja, katerega je izvelel iz ohlapnega rokava, nato je robec zmečkal v kroglico in ga spodobno spustil na tla.

Šele sedaj se je začel osveščati.

»Dragi moji tovariši,« je nato zaupno pošepetal svojim prijateljem, ki so ga bili vljudno vprašali, če se morda ne počuti dobro, »bil sem izpostavljen neotesanosti in zlobnosti najbolj odvratnega grbavca, kar sem jih kdaj videl. K sreči se ta malopridnež namerava obesiti. Vendar pa se bom pritožil pri policijskem ravnatelju, ki bi moral malo bolje paziti na pristope v gledališče.«

Nato jim je po svoje povedal ves dogledljav z nesrečnim pohabljenem. Njegovi prijatelji so dvignili roke proti nebu.

Eden izmed njih je izpregovoril važno in resno:

»Kakšna doba! Tako se morejo zlikovati z bogokletstvom na ustnih približati vzvišenim čuvanjem književnosti!«

»Ah, za časa Youen bi se pač ne prenašala tolika predrznost!« je vzdihnil drugi.

In vsi so mrmrali poglasno:

»Uboga Kinal... Kako propadanje! Kakšna anarhija!«

Medtem pa so godci, katere je bilo videti skozi leseno rešetko in ki so bili na desni oderski strani v zanje pripravljeni loži, že zagnali velik hrup. Oddaleč in moč-

no so bili po gongih in velikanskih bobnih, kar je naznanjalo, da prihaja na oder zelo važna oseba. Bila je stosedemnajsta in prizor je bil že dvaindeseti. Vseh oči so bile obrnjene na igralca: ali bo ta junak nekoliko osvetlil starinsko igro ali pa jo bo morda še bolj zameglil.

Cheng-Ki-Ping so je dostojanstveno delal, kakor da zadržuje nestrpnost in je nalašč nekoliko nervozno premikal pahljaro. Vsi pogledi priprostega ljudstva so bili obrnjeni nanj, kajti po njem so ravnali svoje gibe. Kakšna čast za Cheng-Ki-Pinga! Kako se je pa tudi znal zadržati!

Naenkrat je hrup godbe silovito narastel, in pričakovani igralec je stopil na pozornico... Bil je oblečen v dolgo zeleno oblečilo, na glavi pa je imel ogromno sivo čepico z dvema pavovima peresoma zadaj.

Na napudranem obrazu je nosil veliko brado; dvoje s črnilom pomazanih obrvi je bilo obrnjenih proti sencem, kar je označevalo dostojanstvo in plemenitost. Z visokim rezkim in tenkim glasom, ki je že sam vzbujal zanimanje, je povzel:

»Moje družinsko ime je Pé, moj priimek je Tin, in moj drugi literarni priimek je Pon.«

Nato je povzel sapo in je nadaljeval:

»Moj rojstni kraj je Van-King, moj pravi oče se je imenoval Pé, kakor jaz, in moji dojlji je bilo vzdejanje ljubko ime Chti. Moja mati je bila hči Li-Da-Ching-a; moj stric, ki se je imenoval Lin-Tschen-Kon, je bil slep; moj bratranec On-Lin-Tien, je osramotil književniško svojo rodbino, ker se je branil iti k izpitu, dasi je

bil priporočen pri izpraševalcih in so bila potrošena velika darila. K sreči je umrl!»

Igralec je umolknil, godci pa so z novim trušcem podrtali važnost besed, ki jih je bil ravnokar izrekel. Sicer vse to ni bilo v nikaki zvezi z začetkom igre; toda nihče ne bi mogel trditi, da ni morda s koncem.

Vsak gledalec se je torej potrudil, da obdrži v spominu vse besede nove osebe.

Čez nekaj časa je godba prenehala in junak je zopet povzel:

»Imam že devetinsedemdeset let, toda hočem vas poučiti o svojem prejšnjem življenju: s prvim letom sem začel hoditi in izgovarjati Pe, ki je bilo ime mojega očeta; z drugim letom me je dojlja prenehala dojliti; s tretjim letom sem izgubil svojega slepega strica Li-Tschen-Kon-a, in s četrtem letom sem vzbudil začudenje svojega deda po materi Li-Ta-Tsching-a, ker sem se naučil brati že dvatisočtristoštiri črke; s petim letom sem že napisal pesmico s tremi verzji, s šestim letom sem že spretno sukal čopič, s sedmim letom sem imel možgansko vnetje, vsled svoje silne izredne inteligence, in z osmim letom sem že napisal odo, o katere vrednosti in lepoti so razmišljali najbolj učeni doktorji...«

Dirigent je z močjo udaril na gong in igralec je iznova umolknil.</

Potrli globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani sin in brat

Peter Dekleva

trgovski potnik

po mučni bolezni, star 24 let, dne 18. sept. ob 9. uri zvečer v Gospodu zaspal.

Pogreb ranjkega bo dne 20. sept. ob 16. uri iz mrtvašnice splošne bolnice k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. septembra 1924.

ANTON in Marija DEKLEVA, starši. — ANA, NINA, sestre. — NINO, VLADIMIR, brata.

Trgovska hiša

SE PRODA na Bledu. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod štev. 5694.

Priporočamo trdko

Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in rujavega platna, šifona, kravat, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

Inserirajte v »Slovencu«!

Učni tečaji

za izdelov. dam. klobukov. Sprejema dame in gospodične v praktičen pouk in svrhu priučena za lastno rabo samostojno izvrševati vsakovrstne KLOBUKE. — Nadaljnja pojasnila od 10. do 1. popoldne. Mod. salon za damske klobuke Alojzija Vivod - MOZETIČ, Ljubljana, Pred škofijo 21/II.

Pohišstvo

novo in snažno, se poceni proda v Ljubljani, Ilirska ul. 21, prtlj., levo. 5682

3 vrstna nemška HARMONIKA napredaj. - Zgornja Šiška štev. 91. 5702

ZAHVALA.

Povodom smrti nepozabljene nam soproga, očeta, tasta in deda, gospoda

MARTINA KRAČUNA

veleposestnika, trgovca in gostilničarja v Zrečah

prejeli smo številno izrazov sožalja, vse v večji meri pa smo bili deležni tolažbe naših prijateljev in znancev. Dolžnost nam velevala, da se vsem prav srčno zahvalimo.

Pred vsem nam je dolžnost, da izrečemo našo odkrito zahvalo gg. zdravnikom, ki so blagopokojnemu nudili pomoč v času njegove težke bolezni, in to: gg. dr. Rudolfu iz Konjic, dr. Jesenko iz Celja, dr. Lavriču iz Rogaske Slatine, dr. Steinfelserju, primariju z asistenco iz Celja.

Dalje izrekamo iskreno zahvalo čč. sestram javne bolnice v Celju, katere so v zadnjih trenutkih trpljenja blagopokojnika požrtvovalno stregle.

Iskreno se zahvaljujemo čč. gg. duhovnikom iz Celja, Stranice, Skomerja in Zreč za častno spremstvo, posebno pa veleč. g. arhidiaconu Hrstlju iz Konjic, č. g. župniku Celju iz Frankolovega za v srce segajoče govore, kakor tudi č. g. duh. svetniku Karba iz Zreč in č. g. Gašpariču iz sv. Lenarta pri Vel. Nedelji za častno spremstvo na celi poti od Celja do Zreč.

S čutom zahvalnosti se spominjamo Malodolske godbe za spremljanje od Vojnika do groba v Zreč, kakor tudi pevskim zborom in Vojniku in Frankolovu za pretresujoče žalostinke.

Posebno se zahvalimo tudi gosp. dr. Mahničju za izraženo globoko sožalje v imenu politične oblasti kakor tudi gosp. dr. Rudolfu, odv. in imenu okrajnega zastopa v Konjicah.

Zahvaljujemo se tudi Konjičji požarni hrambi, katere je blagopokojnika na zadnji poti spremljala v kroju in ga nesla iz hiše žalosti na pokopališče.

Veliko zahvalo dolgujemo tudi gg. celjskim trgovcem, kakor tudi vsem drugim, kateri so se v nepričakovano velikem številu udeležili spremstva na zadnji poti.

Končno se zahvaljujemo vsem, kateri so nam na ta ali oni način olajšali ure nezmerno bolesi, tuge in žalosti, kakor tudi vsej množici, katere je blagopokojnika spremljala do groba. Srčno se zahvaljujemo tudi za mnogobrojne cvečke. — Bog plačaj vsem!

ZREČE, dne 17. septembra 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

Inserirajte v »Slovencu«

Prvovrsten **laneni firnež** in **laneno olje** Izdeluje **tovarna ZABRET & Komp., Britof pri Kranju.** **Najstarejša tovarna te vrste v Jugoslaviji.**

Telefon interurban: KRANJ 29.

Na zahtevo se pošljejo vzorci.

15 letno jamstvo

Svetovno znani najboljši šivalni stroj je edino le **Stower** za rodbinsko in obrtno rabo.

ZALOGA

B. BARAGA, LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA 6/1

COSULICH-LINIJA

Odhod parnika „Atlanta“

za Južno Ameriko in sicer v Brazilijo in Argentino, kateri odplove iz domače luke „Split“

dne 16. oktobra 1924.

Parnik prevaža potnike iz Splita v Santos in Buenos-Aires. - Odprava potnikov iz Ljubljane in Zagreba dne 13. oktobra 1924 v jutranjih urah.

Vsa navodila daje takoj in brezplačno „Cosulich-Line“

Generalno zastopstvo za kraljevino SHS

J. G. Draškovič

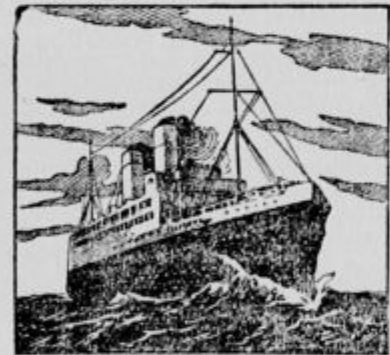
Zagreb, cesta „B“ 3.

in zastopstvo za Slovenijo

Simon Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska 30

Telefon 66.

Royal Mail Line

Kr. angleška poštno-parobrodna linija.

General. zastopstvo za kraljevino SHS;

Zagreb

Trg I. štev. 17.

Redni potniški promet Hamburg—Cherbourg—Southampton v **Novi Jork in Kanado**

Cherbourg—Liverpool—Southampton v **Južno Ameriko**

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, San Paolo.

Odprava potnikov 1, 2, 3. razreda. — Kabine 3. raz. z 2 in 4 posteljami. Udobnost — Sigurnost — Brzina

Podzastopstva:

Beograd, Karagjergjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska 26. — Vel. Bečkerek, Kralja Aleksandra 4.

Brzojavni naslov za vsa gornja podzastopstva „ROYMAILPAC“.

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Črno goro: Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gruziji.

Naslov za brzojavke: Prometna banka.

Dopisovanje v vseh jezikih.

„SLOVENEK“

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda

za oglase

najbolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v veliki ali pa tudi v

najbolj

priprosti uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je

„Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

v tem mednarodnim ljudstvom po deželi najbolj

priporočljiv!

Pozor! Pohišstvo Pozor!

PO ZNIZANI CENI se prodaja: moderne spalnice, jedilnice, kuhinje, pisalne mize ameriškega sistema in drugo pohišstvo. Sprejemajo se naročila. — **ANDREJ KREGAR**, strojno mizarstvo, Vižmarje — Št. Vid nad Ljubljano. — Zaloga nasproti postaje Vižmarje. 2850

Inserati v »Slovencu« imajo popoln uspeh. — Inserirajte v njem!

Slovito Kamfor-kremo kraljice Marije

za negovanje obraza, nadlajše parfume, vsa lasna dela, specializirani: lasne obratke in kile v vseh barvah, pripravila

ALEKS. GJUD ml.

higienično urejeni moderni damski česalni saloni v Ljubljani, Kongresni trg št. 6.

ODPRTO: od 1/2, 8. do 12. in od 1/2, 2. do 7. ure, ob sobotah do 8. ure zvečer.

Našim rodbinam

priporočamo našo pravo domačo KOLINSKO cikorijo. Izvrsten pridatek za kavo.

Ugodno kupiš:

Nogavice navadne Din 19.—, svil. flor Din 39.— volnene jopice Din 68.— in 98.—, zimске rokavice Din 25.—, Črpb de Chine Din 95.—, 130.—, damske srajke Din 39.— ter drugo blago po konkurenčnih cenah pri

A. SINKOVEC nasl. K. SOSS Ljubljana, Mestni trg 19

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 10

(v lastni palači vis A vis hotela „Union“). Telefon št. 57 in 470.

Račun poštno čekovnega urada za Slovenijo štev. 11.945, v Zagrebu štev. 39.080.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK.

Ekspozitura: BLED.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.